

BÁNYAMUNKÁS

A BÁNYA-, ENERGIA- ÉS IPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA - ALAPÍTVÁ 1913-BAN

J Ó S Z E R E N C S É T !

Szakszervezeti majális 2014, Városliget

Többezres tömeg indult el május elsején tíz órakor a Városligeti fasorból, hogy végigvonulva a Dózsa György úton, a Hősök tere érintésével, a Kós Károly sétányon keresztül megérkezzen a városligeti Napozórétre, s meghallgassa a szakszervezeti nagygyűlés szónokait. A tömegben ott vonult a BDSZ tagságának mintegy nyolcszáz képviselője is, akik többnyire vidékről, buszokkal jöttek a fővárosba, hogy részt vegyenek a Magyar Szakszervezeti Szövetség (MSZSZ) által rendezett hagyományos majálison.

A nagygyűlésen a szövetség hatvankét tagszervezete és az Ertelmiségi Szakszervezeti Tömörülés tagszervezetei is képviseltették magukat.

Pataky Péter az MSZSZ elnöke, elsőként arról szólt, hogy május elseje azoknak a munkavállalóknak az ünnepe, akik „a hátukon viszik az országot”, és megemlíti azt, amit mások el akarnak osztani. A bérek növekedése és a munka elismerése nem jutalom a növekedés után, hanem a bővülés záloga, a folyamatos megszorítás pedig zsákutca. Az idei ünnep moritória, vagy új irány kell Európának és Magyarországnak. Hozzátette, az országban olyan munkahelyekre van szükség, ahol a munkavállalók nem kiszolgáltatottak, nem rabszolgaként, hanem a munkát elismerő környezetben, alkotó emberként vehetnek részt a munkában nap, mint nap, olyan bérért, amiből el tudják tartani a családjukat. Olyan munkahelyek kellenek, ahol elismerik a tisztességes munkát, ahol megfelelő a jövedelem. Ezért meg kell szüntetni a milliós nagyságrendű dolgozói szegénységet, és olyan munkajogi viszonyokat kell teremteni, amelyek nem szolgáltatják ki a munkavállalókat a munkáltatóknak.

Szólt arról, hogy a valódi munkahelyek száma alig nő Magyarországon, míg az egyéb, statisztikát javító, rövid távú munkahelyekből - a kölcsönzöttől a közmunkáig - egyre több van. Az elfogadhatatlan

– mondta –, hogy azzal csábítanak Magyarországra munkálatókat, befektetőket, hogy a bérek alacsonyak, és a munkajogi környezet miatt azt csinálhat a munkaadó a dolgozókkal, amit csak akar. Új irány kell tehát, Európa és Magyarország mellett, a szakszervezeteknek is, hogy hitelesen tudják képviselni, amit mondanak, és egyre több tagot számláljanak – mondta végül az MSZSZ elnöke.

Patrick Itschert, az Európai Szakszervezeti Szövetség (ETUC) főtítkárhelyettese elmondta, hogy az uniós tizenhét tagállamban alacsonyabbak a bérek, mint öt éve. Magyarországon tizenkét százalékos ez a csökkenés, százhuszmillió európai állampolgár szegénységben él vagy ki van téve a szegénység veszélyének. Európában csaknem huszonhét millióan vannak munka nélkül, és számuk nőtt az utóbbi években, ezen kívül hét és félmillió fiatalnak nincs munkája, és oktatásban, képzésben sem vesz részt.

A főtítkárhelyettes beszélt arról is, hogy Magyarország tíz éve lett EU-tag egy kölcsönös sikertörténet reményében, azonban Magyarország lemaradása nőtt, csökkent a bruttó hazai termék - míg például Lengyelországban a magyarnál nagyobb mértékben bővült a gazdaság -,

támadások érik a szólásszabadságot, és szerinte hiányzik a háromoldalú érdekegyeztetés. Szólt arról is, hogy május elsején a szolidaritást, a szakszervezeti mozgalom sikereit ünneplik, és hitet tesznek amellett is, hogy közösen dolgoznak a jövőbeli kihívások - Európa-szerte sok a kihívás - megoldásán. Kihangsúlyozta, hogy az ETUC más Európát szeretne, változást a politikában, új irányt, a megszorítások helyett beruházást a kutatásba, infrastruktúrába, közszolgáltatásokba, a bérfejlesztésbe, és fenntartható, biztonságos, minőségi munkahelyeket.

Beszéde végén kitért az európai parlamenti választásokra is. - Május 25-én az európai parlamenti választásokon ti szavazhattok az irányról, és azokra szavazatok, akik egy erős Európát akarnak!

A nagygyűlés után a BDSZ-es résztvevők a szakszervezetünk által felállított sátrakhoz vonultak, ahol hagyományos vendéglátásban részesültek, s a helyet mintegy bázisként használva körüljárhatták és megtekinthették a majális látnivalóit, részt vehettek az MSZSZ fórumon, élvezhették a gazdaság színvonalát a műsorait. Vagy éppen csak üldögélhettek az asztalok mellett, s beszélgethettek egymással, kötetlenül és felszabadultan. Ahogy az a majálisokon szokás.

- h -

Európai Unió tagságunk tíz éve, s a „Budapesti Nyilatkozat”

Magyarország tíz éve az európai közösség tagjává vált, az Európai Unió elfogadott tagállama.

A tíz év reményeket és az Európa gazdaságilag fejlettebb régióhoz történő felzárkózás esélyét adta. Ez az évtized nagyon fontos volt, s nagyon nagy lehetőségeket is tartogatott, hiszen az európai közös forrásokból a fejlesztésekhez, a felzárkóztatási – úgynevezett -, konvergencia programokhoz, jelentős támogatás érkezett.

Ugyanakkor átalakulást is hozott magával, hiszen az európai uniós belépés azt is jelentette, hogy a közösségi jogokat is alkalmazni kell Magyarországon.

Amennyiben egy többpárti konszenzusra épülő, az európai támogatások felhasználására vonatkozó jövőképpé alakult volna ki és ezt párbeszédben sikerült volna megismertetni, egyeztetni a társadalommal - többek között a munkáltatók és a munkavállalók képviselőivel is -, meggyőződésem, hogy a fejlődésnek egy erőteljesebb és eredményesebb szakaszát zárhatta volna le Magyarország.

Ebben a folyamatban a közösségi jog átvétele mellett meghatározó volt, hogy hogyan sikerül a munkavállalókra vonatkozó – elsősorban az Európai Szociális Chartában megfogalmazottakat – alkalmaznunk, és sikerül-e javítani a munkavégzés körülményein.

Sajnos azt tudom mondani, hogy a tíz év alatt, s ebben nagyon nagy szerepe volt a gazdasági világválságnak is: nem sikerült a várakozás reményeit megvalósítani.

A magyar munkavállalók egy jelentősebb része (az utolsó számok alapján öt-hat-százezer fő) külföldön vállal munkát, s éppen a munkaképes korosztály meghatározó része az, aki így próbálja meg a munkaerőjét eladni és nagyon hiányzik a magyar munkaerőpiacról.

Ezért a következő évtizednek az elsődleges feladata, hogy Magyarországon teremtsünk számukra kiszámítható körülményeket a gazdaság teljesítmények növelésével, hogy vonzó béreket és munkakörülményeket lehessen felajánlani idehaza is.

Ennek a gondolatnak a gyakorlati megvalósítását tartottam a legfontosabbnak az elmúlt időszakban.

Szakszervezetünk, a Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete, nagyságához képest, jelentős európai pozíciókat képviselt, s így hozzá tudott járulni a közös gondolkodás kialakításához.

Korábban az EMCEF-ben, az Európai Bánya-, Energia és Vegyipari Szakszervezeti Szövetségben, most pedig, az egyesületek után, a 7,1 millió európai munkavállalót tömörítő IndustriAll-ban. A szociális párbeszéd koordinációjával, a bizottsági elnöki szereppel, igyekeztünk felhívni az európai szintű problémákra is a figyelmet.

Büszkén mondom, hogy Magyarországon több, jelentős konferenciát bonyolítottunk le ebben a vonatkozásban, s még a mai napig hivatkoznak az energiapolitikára és a bányászatra vonatkozó 2010-es közös, Budapesten lebonyolított munkáltatói, munkavállalói, európai, s nemzeti szervezetek által koordináltan végzett munka állásfoglalására.

Ez a dokumentum „Budapesti Nyilatkozat” néven került be a köztudatba. Erre a nyilatkozatra épült az a gondolatiság, hogy Európában a munkanélküliség csökkentése az ipar fejlesztése nélkül, beleértve a kitermelő iparágat, a bányászatot is, nem lehetséges.

(A Budapesti Nyilatkozat tartalmát illetően Olvasóink a lap 7. oldalán találnak részletes ismertetést! – a Szerk.)

Nyugodtan mondhatom, hogy ez a Budapesti Nyilatkozat nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy támogatást kaphasson a szénkitermelés 2018-ig. Ez tette lehetővé, hogy a Márkushegyi Bányüzemnek – a versenyjogi szabályoknak megfelelően – legális módon lehessen támogatást adni, meghosszabbítva ezzel az élettartamát.

En bízom benne, hogy a Vértesi Erőmű Zrt-nél 2018-ig, ameddig elvben lehet még a bányaműveléssel és a bezárással kapcsolatos tevékenységet folytatni, megtalálják azokat a lehetőségeket, melyek az ott munkát vállalók számára a későbbiekben is kiszámítható jövőképet adnak.

A márkushegyi, utolsó mélyművelésű szénbánya után nem lesz Magyarországon szaktudást továbbvivő vállalkozás. Van kisebb bakonyoszlói és farkaslyuki szénbánya, egy-két más ércanyagot termelő kis bányánk, de ezekben a korábbi technológiát, amely nagyüzemi széntermelést tett lehetővé, egyelőre nem tudják kihasználni.

Abban bízom, hogy az európai folyamatokkal párhuzamosan, a tisztaszén-technológiák fejlesztésével, a széntüzelésű kazánok modernizációjával, a szén folyamatos vegyi feldolgozásával megtaláljuk a lehetőségét a hazai tüzelőanyagok jobb hasznosításának.

Megtaláljuk a lehetőségét annak, hogy az európai környezetvédelmi, foglalkoztatási és kutatás-fejlesztési innovatív lehetőségek együttese ad számunkra egy biztos foglalkoztatási hátteret, egy fenntartható magyar bányászatot.

Rabi Ferenc
a BDSZ elnöke

Megemlékezés a Kőnél

A korabeli tudósítások hosszan sorolták az 1890-es első budapesti május elsején felvonuló szakmák képviselőit:

„A legérdekesebb munkástípusok merülnek fel a néző szemei előtt hosszú menetben. Jö egy csoport, komoly, meglett alakok, egyszerű vásárnapló munkásöltöny, nagy szakáll, csontos arc, vörös kokárda, német szó. Kétséggel valamilyen gyár munkásai. Aztán jö egy másik áradat. Elöl büszkén lobog a trikolor, s a háromszín mögött néhány díszmagyar öltönyös kucsmás ember fészít. Ki ne találná ki, hogy ezek a csizmadiák. Díszmagyar és szocializmus! - ilyen is csak magyar földön terem. Új felhő jó. Néhány ezer nagy nemzeti színű kokár-

da... A derék asztalossegédek. A szabók óriási fehér selyemzszlólóval. Ők már „előrehaladottabbak” elvekben. Mind fekete szalonkabátban. ... S mögöttük ott vonulnak a gyűrött gombakalapot, kopott vászonkitlit, nyútt csizmát viselők, kisebb kültelki gyárak munkásai...”

Idén is számtalan szakma képviselői jöttek el, hogy fejet hajtsanak az elődök előtt. A Bánya- Energia és Ipari Dolgozók Szakszervezetének képviselői is lerótták kegyeletüket egy szál virággal, az első május elseje emlékére felállított emlékkőnél.

Széles Szilárd, a Szakszervezeti Ifjúsági Szövetség elnöke, tartott ünnepi megemlékezést.

MSZSZ-Díjasaink

Idén került sor első alkalommal a Magyar Szakszervezeti Szövetség Művészeti és Kulturális Díjainak átadására. 2014-ben tizenketten részesültek ebben az elismerésben, olyan személyiségek, közösségek, akik szakmai, társadalmi munkájukkal erőt adtak, példát mutattak a szűkebb, és a tágabb környezetnek egyaránt, akik elkötelezettek az emberi értékek mellett, akik kulturális, vagy tudományos munkájukkal maguk is hozzájárultak azokhoz.

A díjat Pataky Péter, a Magyar Szakszervezeti Szövetség elnöke adta át.

A BDSZ támogatásával „Zeneművészet” kategóriában az Ajka Városi Bányász Fúvószenekar, „Alkotó közösségek” kategóriában az Orfeusz Társulat– Tatabánya részesült MSZSZ Díjban. A kitüntetett elismeréshez ez úton is gratulálunk!

Az alábbiakban a két együttes rövid történetét ismertetjük.

Ajkai Városi Bányász Fúvószenekar Egyesület

Az Ajkai Bányász Fúvószenekar 1924. június 3-tól keltezi létezését, akkor még Ajka-Csingervölgyi Zeneegylet név alatt. A környék ünnepein, búcsúin szerepeltek, kegyeleti szertartásokon vettek részt. Kilencven éve, hogy Ajkán és környékén felcsendült a fúvósmuzsika, legyen az örömmű, vagy temetési szertartás. A társadalmi ünnepeken kívül, egyre több alkalomra igénylik a csoport munkáját: fúvószenekari találkozók, nemzetiségi- és falunap, szüreti felvonulás, búcsú, stb.

Több ízben járt külföldön is a zene-

kar: NDK, Németország, Ausztria, Szlovákia, Románia, Horvátország. Népszerűségüket mutatja, hogy évente legalább ötven fellépést tudhatnak maguk mögött. Eredményeik között kiemelkedik a 2009-ben elért arany minősítés, koncert fúvószenekari és show kategóriában. A projektjük fő célja a hagyományápolás, a helyi zenekezelők igényeinek kielégítése, illetve a zenebaráti kapcsolatok ápolása. A zenekar története során a következő karmesterek irányítása alatt működött: Tiszt Pál, Elek Mihály, Bugár Nándor, Horváth Zoltán, Vörös János.

2011-től a zenekar szakmai vezetését Szücs Krisztián látja el. Munkássága alatt, három éve, jelentős szakmai megújulás történt. A hagyományokat megőrizve, de szakmai szempontból rengeteg újítást bevezetve új arculatot teremtett. A kassé szigorúbb próbák, a nagyobb elvárások, megértték hatásukat. A tagság elfogadta és megszerette a hatékonyabb munkát. Már 2011 szeptemberében bemutatkozhattak megújult műsorukkal az Unna városával kötött testvérvárosi kapcsolat 20. évfordulóján Németországban. A jól sikerült fellépést több megkeresés követte főleg a megyéből.

A megújulás egyik szembetűnő megnyilvánulása volt, amikor is 2013-ban közös lemezfelvétel készült a nagyhírű 30Y nevű könnyűzenei csapat vezetője, Beck Zoltán és dobosa illetve testvére, Beck László szólólemezen. Ízelítőt kaphatott Ajka közönsége ebből az anyagból a Zeneiskola 50 éves jubileumi koncertjén, ahol ismét együtt muzsikált az alkalmi formáció.

A Zenekar 2014-ben ünnepi fennállásának 90. évfordulóját, amit egy nagyszabású fúvóstalálkozóval kíván-

A Magyar Szakszervezeti Szövetség, az Európai Szakszervezeti Szövetség tagszervezetének, kiáltványa az Európai Parlamenti választásokra:

SZOCIÁLIS PÁRBESZÉDET!

Együtt új pályára állíthatjuk Európát. Erdemi párbeszédet a szociális partnerekkel.

Ellenezzük

-A szakszervezeti mozgalom által elért, a polgárok munkakörülményeit és szociális feltételeit szolgáló eredmények visszafordítását célzó támadásokat.

-Az érdemi egyeztetés nélküli, munkavállalók többségét érintő döntések meghozatalát.

-Az európai projektet aláásó lépéseket, melyek az európai szociális modell alapjait támadják, így a jó munkügyi kapcsolatok, a minőségi közszolgáltatások, és a befogadó szociális védelem ellenes intézkedéseket.

-Az olyan rendszert, ami az embereket a csökkentett bérek, rossz munkakörülmények, az elégtelen szociális védelem és az igazságtalan adózás alapján kényszeríti versenyre. Az európai foglalkoztatáspolitikát nem épülhet a bizonytalan foglalkoztatásra és egyenlőtlenségre.

Kiállunk, támogatjuk, megvédjük

-Egy szociális Európáért; egy olyan Európáért, ami polgárainak minőségi foglalkoztatást és jövőt biztosít. Munkát, biztonságot akarunk! A tisztességes megélhetéshez valódi munkahelyeket, megélhetést biztosító béreket!

-Nevezük nevén! - a megszorítások befejezéséért. Az unióknak, Magyarországnak újra politikai közép-pontjába kell állítania a szolidaritást. Véget kell vetni Európa leépítésének.

-Egy új iparpolitikáért, ami innovációra, kutatásra és fejlesztésre, oktatásra, képzésre, egészségre és igazságos átmenetre épül.

-Igazságos világkereskedelemért.

-Egy ambíciózus beruházási tervért, ami új életet hoz az európai gazdaságba.

Értéktérmet munkahelyeket, valódi foglalkoztatáspolitikát akarunk, modern, biztonságos, egészséges munkakörülményekkel! Ehhez használjuk az uniós támogatásokat!

-A polgárokat szolgáló társadalmi igazságosságra. Fel kell számolni a gazdagok és a szegények közti szakadékot. Igazságos köztelherviselést és adórendszert!

-Támogatjuk az egységes európai minimálbér és minimál nyugdíj megvalósításának kezdeményezését.

-Az egyenlőségért. Hatékony intézkedések szükségesek az egyenlő bérezés, egyenlő jogok érdekében – mindenki számára. Fel kell számolni a nők és férfiak közti bér szakadékot.

-Az igazságos, progresszív adózásért. Progresszív adózásra van szükség - a jövedelmekre és vagyonokra az újraelosztás érdekében, fel kell számolni az adóparadicsomokat, adóelkerülést, adócsalást, a korrupciót és a be nem jelentett foglalkoztatást.

-Azért, hogy minden munkavállalót emberszámba vegyenek! Kiszolgáltatottság helyett emberhez méltó bánásmódot a munkahelyen és a társadalomban – Magyarországon csak úgy, mint az Unióban! Itthon is érvényesüljenek az uniós normák!

-Tisztességes és igazságos munkatörvényt! Olyat, ami a tőke és a munka között nagyobb egyensúlyt biztosít, olyat, ami megfelel a nemzetközi normáknak!

-Valódi jogot és lehetőséget a közös érdekképviselethez! Partnerséget a szakszervezetekkel – a munkavállalókért, a fejlődésért!

Európai munkavállalók akarunk lenni Magyarországon!

Szociális Magyarországot – a szociális Európában!

nak megünnepelni. A projekt keretében megrendezésre kerülő találkozóra szeretnék meghívni azokat a környékbeli zenekarokat, akikkel az évek során baráti kapcsolatba kerültek, hiszen a közös zenélés még tovább erősíti az amúgy is szoros baráti szálakat. Nagy hangsúlyt fektetnek arra is, hogy Ajka testvérvárosaival is ápolják a jó viszonyt, ezért terveik szerint a találkozó idején vendégül látnák három testvérváros zenekarát, akik velük együtt ünnepelnék e jeles évfordulót. Céljuk természetesen zenekaruk hírnevének további öregbítése és a bányász, illetve fúvószenekari hagyományaink ápolása.

Orfeusz Társulat Tatabánya

A Tatabányai Bányász Színpad 1964-ben a Népházban alakult, sokáig tartozott az országos amatőr színjátszás élvonalához, hosszú időn át volt házigazdája a Munkásszínjátszók Országos Találkozóinak. A Tatabányai Bányász Szakszervezet fenntartásában, a 6 művészeti ágat képviselő Bányász Művészegyüttes egyik szakágaként működött. Hála a kultúrpolitikanak, a Színpad sok lelkes színjátszót

nevelt művésszé, és sok-sok nézőt nevelt színházat szerető közönséggé.

Huszonhárom éves működés után tizenhét éves kényszerűszünet következett, majd az alakulás 40 éves évfordulójára újra összejöttek a valamikori színpadtagok, és kinyilvánították, hogy újra dolgozni szeretnének. Az együttes bázisa továbbra is a Népház, mely a Jászai Mari Színházon túlmenően közművelődési funkciót is ellátó művészek háza. A társulat vállalja a Bányász Színpad jogutódi státuszát, de a megváltozott fenntartói, társadalmi körülményekre és az átalakult tagságra való tekintettel nevet változtatott: Orfeusz Társulat, Tatabánya (röviden: OTT) néven jelennek meg.

A Társulat taglétszáma változó, kb. 20 fő, diákok, dolgozók és nyugdíjasok. A tagság nagyobbik része még a Bányász Színpadból való (kb. 13 fő), mások újonnan csatlakoztak a Társulathoz (kb. 7 fő).

Az Orfeusz Társulat önálló jogi személyiséggel nem rendelkezett, deklarált fenntartója ez idáig nem volt. A

Népház védő szárnyai alatt a saját bevételeiből és alkalmi pályázati- vagy önkormányzati képviselői támogatásból tartották fenn magukat. Változást jelent, hogy az Önkormányzat a Társulat működését elismerve 2013-tól költségvetési támogatásban részesíti az Orfeusz Társulatot. Szervezési, színháztechnikai és pénzügyi kérdésekben a Jászai Mari Színház nyújt segítséget.

Ahogy a Bányász Színpad, úgy az Orfeusz Társulat is a versekkel, a szerkesztett műsorokkal kezdett, majd a köztes műfajú pódium játékokon keresztül jutott a színdarabok bemutatásáig, a színházszzerű működésig.

2014-ben kettős jubileumot ünnepelt a Társulat. A Bányász Színpad alakulásának 50 éves évfordulóját, és az Orfeusz Társulat fennállásának 10 éves évfordulóját. A jubileumi díszelőadásokon köszöntötte a Társulatot Schmidt Csaba polgármester, Crespo Rodrigo, a Jászai Mari Színház igazgatója és Regös János a Magyar Szín - Játékos Szövetség elnöke. Meghívást kaptak a díszelőadásra a Bányász Színpad még elérhető valamikori tagjai is.

Míg a Bányász Színpad feladata és érdeme a műkszművelődésből indult és a színház megismerettségével folytatódott, igényt teremtve egy hivatásos városi színház megteremtésére, addig az Orfeusz Társulat már egy más kulturális és társadalmi közegben folytat amatőr színházi tevékenységet. Kamara előadásai jól színesíti a hivatásos színház munkáját és kínálatát (ezt mutatja a közönség-igény is), és tájékoztatóival olyan kis művelődési házakba viszi el a színházat, ahová egy hivatásos színház nem jut el.

A Társulat vezetője László Tibor.

120 éves a „Jó szerencsét” köszöntés. A 21. emlékülés

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület (OMBKE) választmányának 1894. április 7-én, felolvasással összekötött rendes gyűlésének jegyzőkönyve a Bányászati Lapok /az OMBKE és a M. Kir. Bányászati Akadémia közlönye /1894. április 15-ei számában jelent meg (XXVII. évfolyam 8. szám).

A jegyzőkönyv 11. pontja az alábbiakat tartalmazza:

„Árkossy Béla a bányászköszöntésre vonatkozó ama kérdését terjeszti a választmány elé, hogy a német „Glück auf” köszöntést legmagyarosabban mi módon lehet kifejezni. Többek hozzászólása után Péch Antal tiszteletbeli tag a „Jó szerencsét” köszöntésformát tartván a legmagyarosabban hangzónak, ezt ajánlja elfogadásra - /Általánosan elfogadtatik/.”

„Ötven éves a magyar bányászköszöntés” címen jelent meg Faller Jenőnek a BKL Bányászat 127. évfolyam 2. számában (p.:181-182) cikke, amelyből csak pár sor kiemelés:

„A háborús, nagy világesemények szédítő forgatagában lehet, hogy időszertelegesen megemlékezni egy látszólag jelentéktelen évfordulóról, nekünk, magyar bányászoknak azonban fontos – sőt mostani nyomorult vergődésünkben talán hatványozottan fontos - följegyezni, hogy hivatalos köszöntésünk a „Jó szerencsét” ötven éves” (első bekezdés).

„Hogy elődeink ezzel is jó munkát végeztek, mi sem igazolja jobban, minthogy a magyar bányász országosan „Jó szerencsét” köszöntéssel üdvözli embertársait, hogy köszöntésből öntudatos, büszke hittel csendül ki

ma is, hogy bármi történjen is a földön, vagy a föld alatt, a magyar bányász bátran s igaz szívvel állja az eljövendő, további megpróbáltatásokat” (utolsó bekezdés)

1994. április 7-én az OMBKE és a Bányaiipari Dolgozók Szakszervezete (BDSZ) a várpalotai Jó szerencsét Művelődési Központ színháztermében tartotta meg a centenáriumi ünnepséget. A várpalotai Bányász Kórus műsora után a megnyitó beszédet Schalkhammer Antal a BDSZ elnöke -, az ünnepi beszédet Molnár László a soproni Központi Bányászati Múzeum igazgatója -, a zárszót Dr. Tóth István az OMBKE elnöke tartotta. Több köszöntő is elhangzott.

Az ünnepségen az emléktáblánál mondott beszédben elhangzott, hogy a jövőben minden évben szakmai előadás keretében kerüljön sor a megemlékezésre. Ez minden évben megtörtént.

2014. április 10-én a várpalotai Jó szerencsét Művelődési Központ, zsűfőlásig megtelt, „Dr. Szij Rezső” nagytanácsteremben került sor a 120. évi köszöntés tiszteletére megrendezett ünnepség.

A Bányászhimnusz elhangzása után a várpalotai Faller Jenő szakközépiskola és kollégium diákjainak

kultúrműsorát (felkészítő tanárok: Reif Mónika és Sándor Zsuzsa) követően Fancsik Tamás c. egyetemi tanár, a Magyar Geofizikai és Földtani Intézet igazgatójának „Eredmények a nyersanyagkutatásban. Tovább lépés a bányaszatban” nagy szakmai tartalommal megtartott és látványos szlajdokkal tarkított előadása hangzott el.

Az emléktáblánál (az emléktábla alkotója Bóna Kovács Károly szobrászművész, aki tanulmányait az Országos Magyar Képzőművészeti Főiskolán majd tandíjmentes növendékként a párizsi Julian Akadémián folytatta, ahol a Rue Boulardon kis műtermet is fenntartott. Az emléktábla avatására 1931. december 4-én került sor az Olvasókör avatásán, az Olvasókör meg-

szűnése után 1958-ban került jelenlegi helyére) Dr. Gagyi Pálffy András az OMBKE ügyvezető igazgatója tartotta az emlékbeszédet, majd az alábbiak koszorúztak:

Veszprém Megyei Kormányhivatal, Veszprém Megyei Közgyűlés, Magyar Bányászati és Földtani Hivatal, Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar, Dunaújvárosi Főiskola, BDSZ, OMBKE, Magyarhoni Földtani Társulat, Bányász Nyugdíjas Szervezet (Veszprém), Faller Jenő szakközépiskola és kollé-

gium, Bányász Hagyományok Ápolásáért Egyesület, Bányász Nyugdíjas Szakszervezet és Nyugdíjas Klub, THURY-VÁR Nonprofit Kft, Rákóczi Telepi Baráti Kör.

Várpalota polgármestere levélben mentette ki mind magát, mind a testületet, miután reggel 8 órától testületi ülést tartottak.

A fogadásnál a pohárköszöntőt Dr. Vedlik Krisztina tartotta, majd Bóna Kovács Károly gyermeke Kovács Balázs (csak a művész vette fel a „Bóna”előnevet Franciaországból hazatérve, vélhetően apai nagyapjától örökölt a „Jó” ragadványnévből) a dombormű makettjét adta át Dr. Horn Jánosnak, abból az alkalmából, hogy 20 éve minden évben megszervezi ezt az ünnepséget és ezzel méltó emléket állít Édesapjának.

A fogadás után rég - talán egy éve – nem látott barátok beszélgettek, és mint 1994 év óta mindig az alábbi szavakkal fejeződött be az ünnepség: „Jövőre Veled ugyanitt!”

J. H.

Fotók: Nagy Péter

Levélváltás

Az érdekvédelem kelléktárában – s nem kivétel ez alól a bányász érdekvédelem is -, többféle eszköz áll rendelkezésre ahhoz, hogy az eddigi vívmányok megőrzésére, új jogosultságok kivívására használja ezeket a szakszervezet. A nyomás gyakorlásának talán a legenyhébb eszköze a levelezés, hiszen soha nem az a cél, hogy rögtön a sztrájk fegyveréhez nyúljon az adott érdekvédelem, netán utcára vigye tagjait, ha eredményt érhet el a tárgyalással, vagy egy levélváltással.

A BDSZ, a januári demonstrációt követően fordult az illetékes miniszterhez, illetve államtitkárhoz, hogy szembesítse a tárca ígéreteit, a valósággal. A válaszok önmagukért beszélnek. *(A szerk.)*

Emberi Erőforrások Minisztériuma Balog Zoltán Miniszter Úr

Tisztelt Miniszter Úr!

A márkushegyi bányaüzem közelgő bezárása miatt a föld alatt dolgozó bányászokat aggodalom tölti el, hogy a jelenlegi törvényi rendelkezések miatt 2015. január 1-jétől már nem szerezhetnek további jogosultságot kerkedvezményre.

A kerkedvezmény megszűnése miatt veszélybe kerül az átmeneti bányászjáradék igénybeviteléhez szükséges szolgálati idő vagy a földalatti munkakörben eltöltött megfelelő műszakszám megszerzése. A jövőben azok sem tudnak majd élni a korhatár előtti ellátás igénybevitelével, akiknek a 3, 10, 15 stb. év kerkedvezményes idő eléréséhez már csak napok, hónapok vagy esetleg egy-két éve hiányzik.

Fokozza a bányászok félelmét az is, hogy késik a Nemzetgazdasági Minisztérium kerkedvezménnyel kapcsolatos kormányrendeletének kihirdetése is. E rendelet határozná meg, hogy a kerkedvezményes munkaköri jegyzék szerint érintett munkáltatóknál az állapotfelmérés kötelezően, a foglalkoztató saját költségén megtörténjen 2014. év végéig.

Ezek után csak olyan munkakörök maradhatnak a rendszerben, ahol a határértéket meghaladó terhelés/ek/ mérhetően

jelen van.

Az előterjesztés szakértői egyeztetése már 2013. október 21-én megtörtént a Kormány, a munkaadói és munkavállalói oldal részvételével. A 2013 nyarán készült anyag is körülbelül másfél évvel számol az állapotfelmérések elvégzésére, s ez alapján határozta meg a 2014. december 31-i zárónapot. Már most is látható, hogy a jelenlegi kerkedvezményes rendszer átdolgozásához szükséges fenti határidő nem tartható, hiszen már 2014. március hónapot írunk és a kormányrendelettel kapcsolatban újabb szakértői egyeztetésre ez idáig nem került sor. Értelmetlen és aggodalomra ad okot az is, hogy egy korábbi kerkedvezményről szóló szakmai anyagban (a munkahelyi ártalmak kezelésének rendszere /MÁR/) szereplő javaslat úgy rendezné a bányászok helyzetét, hogy a földalatti munkavállalók nem kérhetik az új rendszerbe történő felvételüket. Így elvesztik – amennyiben nem érik el az átmeneti bányászjáradékhoz szükséges feltételeket – a kerkedvezményes éveiket.

Tisztelt Miniszter Úr!

Úgy gondolom, hogy fentiek kellően megalapozzák a bányászok félelmét. Ezért kérem Miniszter úr mielőbbi választát, a kerkedvezményes rendszer bányászokat érintő átalakításával kapcsolatban.

Budapest, 2014. március 21.

Jó szerencsét!
Rabi Ferenc

Emberi Erőforrások Minisztériuma Soltész Miklós Államtitkár úr

Tisztelt Államtitkár Úr!

A legutóbbi bányászdemónstrációnkon elhangzott követeléseinkre adott válaszelevél megkaptam, azonban azt a nehéz fizikai és az egészségre különösen ártalmas munkakörülmények között dolgozó szén-külfejtéses bányászok, valamint azon bányászrokkantak nevében, akik nem rendelkeznek 10 év földalatti idővel, de a bányagödörben vagy az első tíz évben a föld alatt végzett munkájuk során vesztették el munkaképességük nagy részét és így kerültek külszínre, nem tudom elfogadni.

Az átlagkereset-számítási kedvezmény elmaradása pedig az egészségkárosodási bányászjáradékban részesülő kollegákat, illetve a föld alatti munkakörökből nyugdíjba készülöket hozhatja nehéz helyzetbe.

Most is megerősítjük, mint azt már korábban számtalan alkalommal megfogalmaztuk és leírtuk, hogy a szén-külfejtéses bányatérsgében dolgozóktól nem lehet egy tollvonással elvenni jogosultságukat, melyet a nehéz fizikai munka, a környezeti ártalmak és a foglalkoztatás nehézségei miatt szereztek meg és fiziológiai mérések támasztottak alá.

Ugyancsak nem lehet egyik pillanatról a másikra elvenni a rokkantsági nyugdíját annak a szén-külfejtéses bányatérsgében vagy más bányaüzemnél megrokkant bányászoknak sem, akik nem rendelkeznek a bányász egészségkárosodási járadék igénybeviteléhez szükséges 10 év földalatti idővel, s ezért nem tudnak élni a lehetőséggel.

Megjegyezni kívánom, hogy fenti intézkedések nem foglalkoztatáspolitikai célúak voltak, hanem minden esetben a tényleges egészségkárosodásra vezethetőek vissza.

Továbbra is elfogadhatatlan és ütközik a korábbi alkotmánybíróági döntésekkel és az Európai Unió szociális alapelveivel is, hogy átmenetet nem biztosítottak. Miniszter úr korábbi levelei, köztük az

50170-2/2012. iktatószámú levele, melynek tárgya: „Tájékoztató a Kormány döntéséről” konkrét ígéreteket tartalmazott a minisztérium részéről. Ez igaz a televíziós vita során az Ön által elmondottakra is.

Továbbra is várjuk a minisztériumi és kormányzati álláspont változtatását a korábbi tárgyalásainknak megfelelően. A bányászok elvárásai kellően megalapozták számunkra, hogy követeléseinknek ismételtelen egy a közeljövőben megtartandó bányászdemónstráción adjunk hangot. Az elmúlt és a következő hetekben az országgyűlési képviselőválasztások miatt szakszervezeti akciót nem folytattunk, nem szerveztünk. Munkavállalói érdekvédelmi törekvéseinket nem adjuk fel, bízunk benne, hogy sikerül az érintettek számára is elfogadható szabályokban megállapodnunk.

Budapest, 2014. március 21.

Jó szerencsét!
Rabi Ferenc

Emberi Erőforrások Minisztériuma
Államtitkár

Rabi Ferenc úr részére elnök Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete

Tárgy: Bányászkeredvezmények fenntartása

Tisztelt Elnök Úr!

A bányászkeredvezmények megszűnését követően folytatott tárgyalások alkalmával kölcsönösen kifejtettük álláspontunkat, megvitattuk szakmai érveinket, s egykezttünk megfelelő átmeneti szabályokra javaslatot kidolgozni. Néhány kérdésben sikerült előbbre lépni, s a bányászok számára az általános szabályokhoz képest kedvezményt nyújtani.

Ebben a kormányzati ciklusban a szorító költségvetési helyzetre tekintettel számos nehéz döntést kellett meghozni, E döntések eredményeként Magyarország gazdasági eredményei már megmutatkoztak, s míg Európa számos államában a nyugdíjak értékmegőrzéseit átmenetileg fel kellett adni, sőt esetenként a nyugdíjak

összegét csökkenteni is kellett, nyugdíjsainknak ezt nem kellett elszenvedniük, s még növekedett is a nyugdíjak vásárlóértéke.

Az Ország jelenlegi gazdasági pozíciójának további megerősítése szükséges ahhoz, hogy eddigi eredményeinket ne rontsuk, s közös erőfeszítés kell azok javításához.

Budapest. 2014. április 8.

Soltész Miklós

Emberi Erőforrások Minisztériuma
Államtitkár

Rabi Ferenc elnök Bánya-, Energia-, és Ipari Dolgozók Szakszervezete

Tárgy: Kerkedvezményes rendszer átalakítása

Tisztelt Elnök Úr!

A kerkedvezményes rendszer átalakításával kapcsolatban Miniszter úrhoz is megküldött levelére a következőkről tájékoztatom. A hatályos szabályok szerint a kerkedvezményes jogszerezés 2014. december 31-ig változatlan szabályok szerint történik, s az új rendszerre áttérés a kerkedvezményre jogosítottak érdekeit felülvizsgálatát követően válik lehetségessé.

Az új rendszer lényeges elemei a munkakörök ártalmainak munkavédelmi, foglalkozás- egészségügyi szempontú felülvizsgálata, valamint a kedvezmény új szabályainak kialakítása, s egyben az átmeneti szabályok megalkotása. E munka gyakorlatilag elkészült, azonban már nem volt lehetséges a szükséges egyeztetések lefolytatásának időigényét is figyelembe véve, a kormányzati ciklus lejártá előtt a javaslatokat a döntéshozók elé terjesztani.

A kerkedvezményes munkakörökben dolgozók érdekét és a szakmai megfontolásokat együttesen figyelembe véve olyan javaslatot is előkészítettünk, amely a jelenlegi szabályok hatályának meghosszabbítását tartalmazza

Budapest, 2014. április 8.

Soltész Miklós

Titkári értekezlet Harkányban

A Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete, a munkahelyi és nyugdíjas alapszervezetek elnökei, titkárai részére – 2014. április 3. és 5. között – rendezte meg országos titkári értekezletét Harkányban, a Baranya Hotelben. A házigazda szerepét ez évben a BDSZ Mecsek Öko, illetve a Mecsek Érc alapszervezete töltötte be.

A rendezvény résztvevőit Máj László, a Mecsek Öko titkára, a BDSZ Elnökségének tagja köszöntötte, mint házigazda, majd Rabi Ferenc, a BDSZ elnöke hivatalosan is megnyitotta az országos titkári értekezletet.

Az előre meghatározott tematikának megfelelően tájékoztató hangzott el a Magyar Szakszervezeti Szövetség (MSZSZ) megalakulásáról, a szövetség előtt álló feladatokról Pataky Péter MSZSZ elnök és Varga László MSZSZ alelnök előadásában.

Az egységes ipari szakszervezet kialakításának lehetséges módjáról, az előkészítéssel kapcsolatos feladatokról, az új szervezet megalakításában érdekelt ágazati szakszervezetekről Balogh Béla, a Vasas Szakszervezeti Szövetség elnöke beszélt.

Ezt követően Simon Dezső, az MSZOSZ Nyugdíjas Szövetségének elnöke tájékoztatta a résztvevőket az MSZOSZ Nyugdíjas Szövetségének

jövőbeni működéséről a megalakult Magyar Szakszervezeti Szövetségben.

A második napon Herczog Edit EP-képviselő videó-üzenete nyitotta meg a programot, majd Csanádi József alelnök „Az Orbán-kormány tevékenysége alulnézetből 2010-2014.” címmel ismertette a BDSZ Elnökségének helyzetértékelését az elmúlt négy év társadalmi, szociális, gazdasági, politikai körülményeiről, a kormányzat tevékenységéről.

A továbbiakban Czeglédi Zoltán

politológus „Magyarország 2014 tavaszán, napokkal az Országgyűlési Választások előtt” címet viselő előadásában a 2014. évi országgyűlési választások jelentőségéről, a várható eredmények lehetséges következményeiről beszélt a hallgatóságnak.

Székely Tamás, az MSZSZ alelnöke folytatta az előző napon megkezdett – az MSZSZ előtt álló feladatokkal, illetve az egységes ipari szakszervezet kialakításával kapcsolatos – jövőkép kialakításával foglalkozó témát.

A BDSZ aktuális feladatairól és az év végén megrendezésre kerülő, BDSZ XXXIV. Kongresszusának előkészítéséről tartotta meg tájékoztatóját Rabi Ferenc, a BDSZ elnöke.

Kolláth János, a BDSZ főkönyvelője a BDSZ szervezeti egységeinek gazdálkodási, könyvviteli és beszámolási feladatairól tartott előadást.

A könnyűipari tagozatok tevékenységéről, működésük sajátosságairól, feladatairól a három tagozat vezetője – Csanádi József textilipari-, Lamos Katalin bőripari- és Varga Éva ruha-

ipari tagozat – tájékoztatta a jelenlévőket.

A BDSZ tagmegtartási, tagszervezési tevékenységéről, további feladatairól Varga Éva alelnök beszélt, az eredményes és jó alapszervezeti gyakorlatról Merkl Jánosné, a Tolnatekt alapszervezeti titkára tartott referátumot. A napirendet több alapszervezeti titkár kiegészítette, ismertetve saját gyakorlatukat, tapasztalataikat, eredményeiket, problémáikat, törekvéseiket.

Az országos titkári értekezlet résztvevői összességében pozitívan értékelték a rendezvényt. Egyetértettek abban, hogy a fórum megfelelő keretet és lehetőséget biztosított ismereteik bővítésére, egymás tapasztalatainak megismerésére, a különböző témakörökkel kapcsolatos véleményük kifejtésére és cseréjére, a jó és követendő tapasztalatok, gyakorlatok megismerésére.

Cs.J.

A tovább élő Mecseki Bányászati Múzeum

1949-től elkülönítették Baranya vármegye és Pécs múzeumi anyagát. A Pécsi Városi Múzeum a néprajzi és bányászati gyűjteményt, a Baranya Vármegyei Múzeum a régészeti anyagot gazdálkodik. A két új kiállítás 1950. március 4-én nyílt meg, amelyet az végéig közel 25 ezren tekintettek meg. 1951 januárjában államosították az ország múzeumait, ezután a pécsi múzeumi kínálatban külön bányászati gyűjtemény nem szerepelt.

Állami kézben

1945-től kezdődött a közszolgáltatáson kívül eső magántárgyak nagyarányú, kárpótlás nélküli államosítása. Elsőként 1946. január 1-jével állami tulajdonba kerültek a szénbányák, melyet követett a bányászati ágazat teljes állami kézbe vétele, amit maga a tulajdonos állam számolta fel majd két évtizedes munkával, a SZÉSZEK - (1990) létesítésével. A bányászati államosításával az ágazat és vállalatai maguk gondoskodnak emlékeiről. Elsődlegesen és hagyományosan a selmecbányai főiskola szerepelt a megőrzésben, de az egységessé vált rendszerben az egyes bányavidékek emlékei feltárására és megőrkítésére 1952-ben a MTA Műszaki és tudománytörténeti Bizottság január 23-i ülésén dr. Faller Jenő konkrét előterjesztést tett, egyben egy önálló bányászati múzeum alapítását is javasolta. Országjárásán tájékozódott a bányavállalatoknál, tevékenysége nagyban hozzájárult a szervezett bányászattörténeti munka megkezdéséhez, a Központi Bányászati Múzeum (Sopron, 1957) létrejöttéhez. A műszaki emlékekkel kapcsolatos rendelkezések országosan és a bányászatban is előre lendítették a szakmai gyűjtemények megőrzésének, bemutatásának ügyét.

A lehetőség birtokában, a Mecsekben elsőként 1953-ban Komlón, Kutnyánszky József Vas Zoltán engedélyező utasítására megkezdte az általa már korábban is gyűjtött anyagok hivatalosan is „múzeumi” kezelését. Pécssett a mecseki bányavállalatok összevonása (1963) után került fel a vállalat múzeumalapítás kérdése. Az előkészületekben a Mecseki Szénbányák, a Mecseki Ércbányászati Vállalat, a Bányászati Aknamélyítő Vállalat pécsi körzete valamint magán-személyek az OMBKE, a BDSZ, a MTESZ tagságából vettek részt, hogy egy állandó kiállítás megszülethesen. 1970 októberében döntött a vállalat egy

bányászati múzeum létesítéséről, melyben „mélto elhelyezésre kerülnek a majd pécsi munkásmozgalom emlékei is”. Helye az igazgatóság Déryné utcai épülete lett, első megbízott vezetője Farkas János. A Janus Pannonius Múzeum részéről Fancsovics György muzeológus nyújtott támogatást, a pécsi múzeum a bányászati anyagokat átadta a leendő Bányászati Múzeumnak. A múzeum az idők során, a vállalat, különböző szervezeti egységeihez tartozott, vezetőjét, alkalmazottait a szén- és uránérc bánya sokféle egyeztetéssel, a vállalatoktól különböző címen odatelepített szakemberekkel biztosította. A múzeum elnevezése többféleképpen alakult, 1974-ben a DGT egykori székházában (Pécs, Mária u. 9.) mint Pécsi Bányászati Gyűjteményt nyitották meg. A múzeumi anyag egyre bővült és a földalatti bemutatás lehetőségére is sor került, amikor a városi pince-rendszer mintegy 400 m hosszú és 1000 m2 alapterületű, 8–10 m mélyen húzódó részét földalatti kiállítóhelynek alakították ki, amit 1981-ben nyitottak meg Állandó Földalatti Kiállítás néven. Akkori tervek szerint a szomszédos telken – amely évtizedekig volt a Bányaiipari Technikum tornaudvara – nagyméretű bányagépek, közte a technikatörténeti értékű szászvári aknatorony elhelyezése történt volna megfelelő látogatói infrastruktúra kialakításával. A nagyvonalú terveket elsodorták a bányavállalatok és az ágazat változatos fordulatai. A bányászattörténeti komplexum 1982-ben, a mecseki szénbányászat 200 éves évfordulójára vette fel a Mecseki Bányászati Múzeum nevet. A mecseki felszámolás során a SZÉSZEK foglalkozott a műemlékértékek megőrzésével. Közreműködésével az „évszázadok alatt kialakult, de főként a Mecseki Szénbányák működése alatt, beleértve a 15 esztendeig tartó felszámolást is, kialakított bányászati emlékek, emlékhelyek és hagyományok kezelését a Központi Bányászati Múzeum, a helyi múzeumok, az erre a célra alakított civil szervezetek és alapítványok vették át”.

A Mecseki Szénbányák vállalat megszűnésével Mecseki Bányászati Múzeum helyett a Mecseki Bányászati Gyűjtemény létesült, keretében Bányászattörténeti Kiállítás és Könyvtár meg a földalatti állandó kiállítás működött, 2004-től a Központi Bányászati Múzeum kezelésében. Az Uránérc bányászati Kiállítást Kővágószőlősen, a falu volt iskolaépületében rendezték be

1997-ben. A Mecseki Bányászati Múzeum anyaga különböző raktárakba került, az idők múltán jelentős értékvesztést szenvedett.

A Mecsekben 2011-ben a Múzeumi Törvény alapján a Központi Bányászati Múzeum fenntartásában, Pécssett a Mecseki Bányászati Gyűjtemény, a települési önkormányzatok fenntartásában az Uránbányászati kiállítóhely, Kővágószőlősen, a Bányászattörténeti kiállítás Szászváron, a Váraljai Bányászati Gyűjtemény, Váralján nyújt látogatói lehetőséget. Helytörténeti gyűjtemény a Komlói Múzeum, civil szervezet kezelésében van a Bányász Emlékszoba, Nagymányokon. A mecseki területen a fentiekben kívül számos helyen

került átadásra. Az Alapítvány 2014. évi tervében az uránbányák területén egy emléktábla, a szénbányák területén pedig a pécsbányai Gróf Széchenyi István akna emlékművé alakítása szerepel. A terület részletes megismerését segíti a Bányász útikalauz – Pécs és környéke kiadvány. A bányászahagyományok megőrkítése szinte folyamatos – a különböző egyéni és szervezeti kezdeményezések nyomán egyre gazdagabbá válik.

A változó múzeumi követelmények következtében a bányászati kiállítási rendszer közben fokozatosan átalakult – sok helyütt az addig érdemi értéket képviselt helyi gyűjtemények, kiállítások, tárlatok, addig múzeumok megszűntek, összeolvadtak.

A szakmakultúra megőrkítése, megőrzése

A 2013. februárban megjelent Ásványvagyon-hasznosítási és készletgazdálkodási Cselekvési Terv 1. Szakma kultúra fenntartása és oktatás c. fejezetében a c/ pont fogalmazza meg, hogy „a szakmakultúra megőrzése a hagyományörzésen, a kulturális hagyatékok gondos és szakszerű megtartásán keresztül, illetve ezek bemutatása a társadalom számára bányászati múzeumok működtetésével” történjék. Ugyanakkor az utóbbi évtizedben a Központi Bányászati Múzeum is egyre nehezebb helyzetbe került, aminek rendezésére a Központi Bányászati Múzeum Alapítvány kurató-

riuma ismételtén kérte a Nemzeti Fejlesztési minisztert (legutóbb a 2013 december 4-én kelt előterjesztésükben). Amint várható volt, a fenntartó, a Központi Bányászati Múzeum forráshiány miatt nem volt képes fenntartani a pécsi gyűjteményeket, ezért ezeket 2013. november 1-el bezárta.

A hír számos reakciója közül egy, a Bányászati Múzeum előtti demonstráció (2013. november 8.) arra hívta fel a városvezetés figyelmét, hogy legalább a múzeumot tartsák meg, ha már a bányák bezártak. Egy kulturális főváros része kell, hogy legyen a bányászati kultúra is. A városvezetés novemberben kezdett tárgyalásai a Nemzeti Vagyonkezelő Zrt-vel a múzeum átvételéről sikerrel jártak.

Újranyitás

A két és fél évszázadon át tartó mecseki szén- és a négy évtizeden át folyó uránbányászat bemutatását szolgáló és az egykori bányászoknak emléket állító múzeum újbóli megnyitására és az ott őrzött mintegy 1500 tárgy, dokumentum kiállítására Pécs városi fenntartásba vétellel nyílt lehetőség.

A régi-új intézményt 2014. február 18-án Fónagy János parlamenti államtitkár nyitotta meg, hangsúlyozva: „a bányászatot, mint tradicionális tudást és munkakultúrát bemutató és most újra megnyíló kiállítással a múlt előtt tisztelgünk, ugyanakkor folytatni kell a bányászat jövőjéért végzett munkát”. Megköszönte azoknak, akik nem engedték, hogy a szénbányászati szakma és tradíció kivesszen az országból. Pécs polgármestere, Páva Zsolt a bányászatról, a baranyai megyeszékhely egykori gazdagságának szimbólumáról szólt, megemlítve, hogy ezen ipari tevékenység megszűnéséből adódó nehézségeket az elmúlt húsz évben semmilyen politikai, gazdasági támogatással sem sikerült ellensúlyozni. Rámutatott, hogy Pécssett máig élnek a bányászahagyományok, él a bányász kultúra, s biztató lehet a jövőre nézve, ha ezt az utolsó pillanatban is, de sikerül kihasználni. A polgármester reményét fejezte ki, hogy az újra megnyílt bányászati múzeum növeli Pécs, a kultúra városának turisztikai vonzerejét. Pécs városa 65 év után újra a bányászati gyűjtemény gondozója - a múzeum emlékeztet az itt élt bányászok életének fordulataira, a technikai fejlődésre.

Krisztián Béla

Rendhagyó bemutatkozó beszélgetés

Prof. Dr. Szűcs Péterrel, a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar dékánjával

Nem véletlen a rendhagyó a cím, miután ezen interjú készítője több mint 28 év óta a Kar korábbi nevén: Bányamérnöki Kar Kari Tanácsának tagja. Sok éves szakmai kapcsolatban van az új dékánal, aki a korábbi dékán helyettese is volt. A Kari Tanács egyhangúlag választotta meg dékánnak, négyévi időtartamra, az akadémiai, majd egyetemi szintű bányamérnökképzés 252 éves történetében egyik legfiatalabb dékánjának.

- *Kérlek „mutakozzál” be.*
- 1964. június 29-én születtem Abaújszántón. Tízéves koromig éltem ott a tokaji borvidékhez tartozó, komoly történelemmel rendelkező településen, ahol édesapám állatorvos volt. Édesanyám abban az időben nem dolgozott. Öcsémmel együtt nevelt bennünket idilli környezetben. 10 éves korom óta Miskolcon élek, ahol már saját családommal is gyökeret vertem. Jeles érettségivel végeztem, fizika tagozaton, Miskolcon, a Kilián György Gimnáziumban, 1982-ben. Gimnazistaként 1981-ben és 1982-ben holtversenyben megnyertem a Miskolc városi fizika versenyt tagozatos kategóriában. Édesapám állatorvos foglalkozását igen szépen tartottam, de én inkább fizikus szerettem volna lenni. Megragadtott Eötvös Lóránd és a Curie házaspár tudományos munkássága. Miskolcot nem akartam elhagyni, és mivel akkor az egyetemen nem volt Természettudományi Kar, maximális pontszámmal (ami akkor 20 volt) az utam egyenesen vezetett az akkori Nehézipari Műszaki Egyetem Bányamérnöki Karára, a geofizika szakirányra. Nem igazán tudtam akkor, hogy mit is választok, de mivel a geofizikus valahol fizikus is kell, hogy legyen, ezért igazán nagy büszkeséggel vettem át az egyetemi felvételtől szóló értesítést. Bíztam abban, hogy jól választottam.

- *Egyetemi tanulmányaid?*
- Egy év Szegeden töltött katonai szolgálat után egyetemi tanulmányaimat 1983 szeptemberében kezdtem meg a Nehézipari Műszaki Egyetem Bányamérnöki Karán geofizikus-mérnök hallgatóként. Végzésig 5 TDK dolgozatot készítettem, amelyek közül kettő országos II. díjat ért el. Tanulmányaim utolsó három évében Népköztársasági ösztöndíjas voltam. Ezen időszak alatt tanulmányi eredményem végig kitűnő volt. Negyed és ötödéves koromban a Geofizikai Tanszék demonstrátora voltam.

1985-ben tanulmányi eredményeim elismeréseként a Tanulmányi Emlékérem Bronz Fokozatát kaptam, majd ezt követően három alkalommal adományozták számomra a Tanulmányi Emlékérem Arany Fokozatát. 1988 júniusában geofizikus-mérnök szakirányon kitüntetéses bányamérnöki diplomát szereztem. Amikor az egyetem épületébe 1983-ban beléptem, már tudtam, hogy itt akarok tanítani. Ennek elérése érdekében azután mindent meg is tettem. Sokat tanultam, de volt egy idealisztikus célom. Az akkori vágyam az volt, hogy egyszer docens legyek az egyetemen. Amikor megkaptam a diplomámat három tanszék hívott tanársegédnek (matematika, fizika, geofizika), végül Takács Ernő tanszékvezető professzor geofizikusi felkérésének örömmel tettem eleget.

- *A diplomavédés után mi történt?*
- A Nehézipari Műszaki Egyetem Geofizikai Tanszékén MTA tudományos továbbképzési ösztöndíjasként kezdtem meg oktatási és kutatási munkámat 1988 szeptemberében. 1989 januárjában egyetemi tanársegédi kinevezést kaptam. A Geofizikai Tanszék összesen hét évet töltöttem el, ahol megismerkedtem a fizikai és matematikai modellezés módszereivel, és szakterületemmé az olajipari mélyfűrészi geofizika vált. A Geofizika, a Geostatistika, a Mélyfűrészi geofizika és a Gravitációs és mágneses módszerek c. tárgyak oktatásában vettem részt, először gyakorlatvezetőként, majd a későbbiekben előadóként is. 1993-ban „summa cum laude” minősítésű Dr. Univ. fokozatot szereztem az alkalmazott geofizika területén. 1995 júliusában egyetemi adjunktusi kine-

vezést kaptam. Nagyon szerettem a Geofizikai Tanszéken dolgozni. Úgy gondoltam, hogy életem végéig geofizikus leszek.

- *Tudom, hogy 1995-ben az iparba kerültél, mi volt ennek az oka?*

- A Bokros-csomag részeként 1995-ben, nyáron, a tanszékünkön 20%-os létszámleépítést kellett végrehajtani, nem volt meg a létszám, hogy engem, a legfiatalabbat (31 éves voltam) küldtek el az iparba. Azután vett némi szakmai fordulatot a pályám, amikor Dr. Lakatos István (az MTA Miskolci Bizottságának jelenlegi elnöke) hívott meg az intézetükbe, kutató munkakörbe, dolgozni. 1995 októberében tudományos munkatársként átkerültem az MTA Bányászati Kémiai Kutatólaboratóriumának Rezervoármechanikai Osztályára, ahol ezután három évig dolgoztam javarészt olajipari megbízású projekteken. Ebben az időszakban kutatásaim középpontjában a szénhidrogén-bányászati kihozatalat jelentősen csökkentő formációkárosodási folyamatok matematikai modellezése, és a felszín alatti többfázisú áramlási rendszerek szimulációja állt. 1996 tavaszán az alkalmazott földtani és geofizikai kutatások területén Ph.D. tudományos fokozatot szereztem a Miskolci Egyetemen. Ezt követően az akadémiai intézetben tudományos főmunkatársi kinevezést kaptam. A kutatóintézetben eltöltött közel három év alatt is folytattam korábbi oktatási tevékenységemet a Miskolci Egyetem Geofizikai Tanszékén meghívott előadóként.

- *Hogyan lett a geofizikusból hidrogeológus professzor?*

Sajnálatos, hirtelen haláleset miatt hidrogeológusra volt szükség a Hidrogeológiai-Mérnökgeológiai Tanszéken. Prof. Dr. Kovács Ferenc akkori dékán úr hívására egy sikeres pályázat után 1998. július 1-jétől 2010. augusztus 31-ig ezen a Tanszéken dolgoztam egyetemi docensként. Ugyanitt 2010 júliusától intézeti tanszékvezetői feladatokat is ellátok, továbbá 2010. szeptember 1-i kinevezésem után egyetemi tanári (professzori) beosztásban dolgozom. Jelenlegi kutatási területeim a hidrogeológiai modellezés megbízhatósági kérdéseire, a felszín alatti vízkészletek mennyiségi és minőségi védelméhez, a hidrogeológiai adatok feldolgozásához és értelmezéséhez, az ásvány- és gyógyvíz feltáráshoz, illetve a felszín alatti áramlási rendszerek komplex vizsgálatához kapcsolódnak. A Hidrogeológia-Mérnökgeológiai Tanszéken széleskörű oktatási tevékenységet folytatok. Számos tárgy jegyzője vagyok a Bologna rendszerű BSc és MSc képzésben, valamint a Mikoviny Sámuel Földtudományi Doktori iskolában. Legfontosabb tárgyait a Hidrogeológia (BSc és MSc szinten is), az Alkalmazott hidrogeológia, az Adatfeldolgozás, a Vízminőség-védelem és a Vízföldtani értelmezés. Szakvezetője vagyok a Magyar Akkreditációs Bizottságtól indítási engedélyt kapott, és az oktatást 2010 februárjában elkezdő magyar és angol nyelvű Hidrogeológus mérnök mesterképzés szaknak. 2009 tavaszán megszereztem az MTA doktora tudományos fokozatot földtudományi témakörben. Emellett 2009 júniusában sikeresen zártam a habilitációs eljárást a Miskolci Egyetemen, műszaki-természettudományi területen, s megszereztem a Dr. habil. címet.

Sokat jelentettek szakmai fejlődésem

szempontjából a külföldi ösztöndíjak, három évig Norvégia, Németország, Franciaország, Hollandia, Ausztria egyetemét jártam. Az amerikai földrészen Fulbright ösztöndíjjal Oklahomában, Edmontonban kutathattam, taníthattam. Életem egyik legnagyobb szakmai élménye volt a Stanford Egyetem, ahol addigi kutatási eredményeim alapján 2006-ban két hónapig dolgozhattam egy speciális kutatási témán. Abban az időben a Stanford Egyetem 18 főállású Nobel-díjas professzort tudhatott a munkatársai között. Fantasztikus élmény volt abban a környezetben élni és dolgozni.

- *Tudom, hogy elkészült egy, a Kar életét bemutató, nagyon szép, professzionális kiadvány. Van-e hatása a 2014/2015-ös jelentkezésekre, különös tekintettel, hogy megjelent az új pothatár? Indul-e új szak a Karon?*

- Beiskolázási, kapcsolatépítési és egyéb szempontok miatt is fontos, hogy a Kar megfelelő arculattal és megjelenítéssel rendelkezzen. Nagyon büszkék vagyunk arra az új színes magyar nyelvű kari kiadványra, amelyet 2013 decemberében sikerült megjelentetnünk. Most azon dolgozunk, hogy ennek az angol nyelvű változata is minél hamarabb megjelenjen.

A működési formában is generációváltáshoz érkezünk. Karunk fennmaradása érdekében megragadunk minden pályázati lehetőséget és szélesíteni kívánom a Kar külső, az egyetemen úgy mondjuk: ipari kapcsolatait. Tovább javítjuk a kapcsolatot a Magyar Földtani és Geofizikai Intézettel, az Olajkutatóval, az idei évbe évben megnyitjuk a MOL Intézeti Tanszéket, bővítjük a Kari Tanács létszámát egyetemen kívüli tagokkal. A Fazola Napok tudományos rendezvényén bemutattuk a két legnagyobb, egyenként félmilliárdos projektünket (uniós nagypályázaton nyertük), melyek egyike a „CriticEI” a kritikus elemekkel foglalkozik, melyek a high-technikához elengedhetetlenül szükséges nyersanyagok. Vannak-e Magyarországon kutatható, kitermelhető mennyiségben földtani közegben vagy hulladékokban? (Dr. Földessy János a szakmai vezető). A másik a „Kútfő” projekt, mely a felszín alatti vizekkel foglalkozik, Észak-Magyarország területén, fluidum kutatással. Ezeket a kutatásokat nagyon jól kiegészíti a Karban az MTA-ME Műszaki Földtudományi Kutatócsoport tevékenysége, amelynek szintén a vezetője lehetek. Az oktatásból is várunk pénzügyi megerősítést, nevezetesen az angol nyelvű fizetéses képzés felfuttatásából. Ez elsősorban az olajmérnöki, a kőolaj geológia, a hidro-

logia, a földtudomány szakokat érinti. Természetesen az oktatási tevékenységünket állandóan fejleszteni és átalakítani kell a hazai és nemzetközi társadalmi igényeknek megfelelően.

- *Olvasóink viszonylag keveset tudnak a BSc -, és MSc képzésről. Mi ennek a lényege és hogyan jelentkezik ennek hatása a Karra?*

- 2006 szeptembere óta fokozatosan áttértünk a hagyományos ötéves mérnöki képzésről a hét féléves alap (BSc) és a négy féléves mester (MSc) képzésre. Tapasztalataink már kezdenek körvonalazódni ezen új képzési rendszert illetően. A BSc diplomások kevésbé tájékozottak, és jóformán azt sem tudják még a végzéskor, hogy folytatják-e a tanulmányaikat, vagy valahol sikerül állást szerezniük. Az MSc hallgatók már sokkal jobban igyekeznek tájékozódni. A korábbi jó együttműködést kölcsönösségi alapon a tájékoztatás terén tovább kell erősíteni a Mérnöki Kamarával. Rendezni kell a jelenlegi határszakoknak mondott végzettségekhez (pl. hidrogeológia, geológia, geofizika, stb.) adható jogosultságokat. Nem zárko-

zunk el a megszerzendő kreditpontok biztosíthatósága érdekében a szakirányú továbbképzések szervezésétől, a Kamarával egyeztetve. Szervezhetők rövidkurzusok, ipari igény esetén 2 éves szakirányú képzés. A környezetmérnök képzésben az alapismeretek országosan azonosak, amire a differenciált szakmai ismereteknek kell épülnie. Ez nálunk szigorúan a földtudományokra (ezen belül pl. hidrogeológia, talaj- és vízvédélem, hulladékgazdálkodás) épül, ami miatt talán nehezebb a diplomát megszerezni nálunk ezen a szakterületen. Állandó jelentkezés van karunkon a geográfus-földrajz szakra. Ezen kívül a Bölcsészstudományi Karral földrajztanárképzést is végzünk. Ugyan jelentős mértékű geológiai, földtudományi ismereteket is szereznek a hallgatók, fel sem merül a kérdés, hogy mérnöki jogosultságot kapjanak a végzetek, az ahhoz szükséges kreditpontok megszerzése nélkül.

Geológiát, geofizikát és földrajztan tanítanak tudományegyetemen is, de más szemlélettel. Nálunk földtudomány alapú a környezetvédelmi mérnök képzése is. A karunkon akkreditált nyolc MSc képzésből hat csak Miskolcon van. Csak nálunk van geotermikus szakmérnök képzés, ami kiemelt fontosságú ma Magyarországon. Ennek következtében nálunk a hallgatók jelentkezése nem regionális jellegű, hanem országos. Melyek jelenleg az ország gazdaságának legnagyobb problémái (és a világé is)? Az energia, a víz, a hulladék (elhelyezése, újrahasznosíthatósága, feldolgozása), a nyersanyag (földtani kutatásokkal a forrás feltárása, kitermelési technika), az előbbiekhöz kapcsolódó környezetvédelem. Ezen belül is a magyarországi ásvány-, víz-, gázkészletek kiaknázhatósága, gazdaságos hasznosíthatósága. Mindezekre a karunkon képzünk ki alkalmas szakembereket, nemzetközileg is konvertálható diplomákkal.

Az idei tanévben a BSC oktatásra felvett hallgatók száma karunkon meghaladja a százötven főt, de MSc képzést majdnem nyolcvan fő kezdte meg. A lemorzsolódás nálunk is a műszaki karokon átlagosnak mondható mértékű, a BSc képzésben 40-50%, az MSc képzésben már minimális, max 10%. Karunkon de Msc képzésben jellemző az egyetemek közötti átjárhatóság. A jobb elhelyezkedés reménye érdekében több tudományegyetemről (ELTE, Debrecen, Szeged), de a BME-ről is jönnek át alapszak elvégzése után a mesterképzésre. Érdekes, hogy az Erasmus program keretében az európai egyetemekre nem jelentkezik annyi hallgató, mint

amennyi hely van. Sok egyetemmel van Karunknak partneri szerződése (Freiberg, Leoben, stb.), de vannak megállapodásaik kelet-európai és kínai egyetemekkel is), ami a diákcseréken kívül elsősorban a nemzetközi kutatási pályázatokban jelent lehetőséget, hiszen itt előnyösek a nagy egyetemekkel kötött konzorciumi megállapodások. Jelenleg a legjobb az elhelyezkedési lehetőség a kőolaj- és földgáz szakon, de nemzetközi szinten is keresettek a hidrogeológusok, a vízzel kapcsolatos szakon végzetek. Magyarországon sajnos kevesebb figyelmet fordítanak erre, különösen a vízügyre, mint amennyire szükséges lenne. Nincs pontos kimutatás a külföldön dolgozó mérnökeinkről, de sokan vannak Miskolcon végzett mérnökök a világ olajkutatásában, fűrésznál, még Szaúd-Arábiában is. Bányamérnökeink (és bányászok) dolgoznak Katarban a metróépítésen. Becslésünk szerint a külföldön dolgozó mérnökök 10%-a véglegesen kint is marad.

Egy TÁMOP pályázat keretében karunkon jött létre a „Fenntartható természeti erőforrás gazdálkodás” kiválósági központ, mely tudományos műhely jól kihasználja a Miskolci Egyetem campus adottságait. Együtt dolgozunk az Állam- és Jogtudományi Karral (környezet- és víz-jog), a Bölcsészstudományi Karral (szociológia), az Egészségügyi Karral (felszín alatti ásványvizek, gyógyvizek) és a Gazdaságtudományi Karral is. Igen jó szellemű az együttműködés a karok között a kutatás-oktatás területén, kezdeményeztem a dékán-helyettesekkel egymás kölcsönös meglátogatását, szakmai tapasztalatcserét.

- *Milyen új elképzelésekkel kezdődött – tudom, hogy volt több ilyen – a dékáni munkád és milyen tervekkel kezded a 2014-es évet?*

- A Kar teljes kollektívájának támogatásával tovább kívánom erősíteni a Műszaki Földtudományi Kar hazai és nemzetközi ismertségét és elismertségét mind az oktatás, mind a kutatás területein. Meglévő oktatási programjaink optimalizálása mellett szélesíteni kívánom a Kar angol nyelvű képzési programjainak a palettáját a külföldi diákok számának növelése érdekében. A Műszaki Földtudományi Kar önállóságának megőrzése során a meglévő hazai pénzügyi lehetőségek átcsoportosítása mellett új nemzetközi finanszírozási források bevonásával kell stabil és a fiatal kollégák számára is vonzó gazdálkodási viszonyokat kialakítani. A Miskolci Egyetem több karával is fontos továbbfolytatni azokat a szakmai együttműködéseket, amelyek a kutatóegyetemi TÁMOP pályázat keretében kialakultak és megerősödtek. Történelmi hagyományaink, illetve számos közös kutatási terület miatt a legsokoldalúbb és legerősebb kooperáció a Műszaki Anyagtudományi Karral formálódhat.

A Kutató Kar cím tervezett elérése érdekében tovább kell folytatni azokat a magas színvonalú kutatásokat a Karhoz kötődő Fenntartható Természeti Erőforrás Gazdálkodás Kiválósági Központ különböző területein, amelyek eredményeképpen három-négy éves távlatban mintegy nyolc oktató habilitálhat, négy-öt docens professzori címet, két-három oktató pedig MTA doktora címet szerezhet. Az ásványi nyersanyagok, az energiahordozók, a megújuló energiák, a felszín alatti vizek feltárása és hasznosítása, a földtani kutatás, a környezetvédelem, valamint a hulladékgazdálkodás területein a Műszaki Földtudományi Kar jó lehetősége van arra a fennálló nehézségek ellenére is, hogy középtávon Közép-Európa egyik vezető oktatási és kutatási kiválóság központjává váljon. Innovatív kutatásainkra alapozva már most körvonalazni kell majd azokat az új szakmai területeket, amelyek segítségével 5-10 éves távlatban is versenyképesek tudunk maradni az alkalmazott földtudományi oktatás és kutatás szegmensében.

Köszönöm a beszélgetést!

Dr. Horn János

Több mint könyvismertetés

Kibányászott lignitbűnök — A Rákosi korszak egy bányamérnökperének anatómiája

Móttó: „Ha az ÁVH azt akarja, még azt is beismerteti, hogy tegnap este Churchillle sétált a Margit hídon”
- Péter Gábor ÁVH

(Kelemen Ferenc kihallgatási jegyzőkönyvéből kiemelt szöveg. - H. J.)

Az első szó e recenzió írójától a köszönet. Köszönet a L' Harmattan kiadónak, melyet több mint 35 évvel ezelőtt alapítottak Franciaországban. A kiadó azt a célt tűzte ki, – amit most is vall – hogy lehetőséget biztosít minden tudományos munka megismertetésére, amely rétegolvasói igények miatt alacsony példányszámú és gyorsan utánnymoható publikálást tesz szükségessé. Ezt a francia kiadónál sikerrel bevezetett digitális nyomtatási eljárás révén tudja megvalósítani.

Párizsban és Torinóban már régen sikeresen valósulnak meg a célkitűzések és ennek eredményeképpen 1999 őszén -, majd 2011 decemberében Budapesten nyitották meg új üzleteiket,

A kiadó 2013 májusában jelentette meg Cserényi - Zsitnyányi Ildikó (1974 -) történész, az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltár, Tudományos Főosztály, Elemző Osztály tudományos kutatója 255 oldalas, címben szereplő könyvét, dokumentumkötetét, amely bemutatja, hogy hogyan válhattak olyan szakemberek a rablógazdálkodás jellegű bányászati tevékenységet meghirdető kommunista párt áldozataivá, akik a jó minőségű, más célokra is felhasználható szénvagyon oktan elherdálásának megakadályozására törekedtek.

A könyv értékét emeli, hogy a hiánytalanul megmaradt és nem változó szempontok szerint szelektált forrásmaradékból dolgozott a szerkesztő, hanem in statu nascendi, bolygatatlan dokumentumokból – és ez nagyon ritka. A „bányászakták” néven ismerhető 42 kötet, 13 letartóztatott, közel 16 000 oldalas vizsgálati anyaga felhasználásából készült a könyv, amelyben Vargha Béla bányamérnök nevével jelzett ügyben a fő vádlott mellett a magyar bányászat több szakembere ellen eljárást indított az ÁVH Vizsgálati Főosztálya. (E témában már több anyag is megjelent, ezekről a szerkesztő minden esetben említést tesz, de ez a könyv hézagpótlónak / hiánypótlónak is tekinthető és érdeme, hogy számtalan eredeti dokumentumot mutat be)

Az iratanyag terjedelméből adódóan az egyik meghurcolt bányamérnököt kiemelve kívánja a kötet bemutatni, azt a folyamatot, ahogyan politikai utasításra megszületett egy koncepció, elindult a nyomozás, a letartóztatás majd a vizsgálat, egészen addig, amíg sokszori kísérlet ellenére véglegesen összeomlott a vád. Dr. Káposztás Pált 1952. augusztus 6-án tartóztatta le az ÁVH és több mint másfél éves vizsgálat során sem tudták bíróság elé állítani, 1954 április 5-én szabadon engedték. Szabadulásakor egy titoktartási nyilatkozatot íratnak alá vele, csatlakoztatja sem akkor sem később nem tudott meg semmit a börtönévekről.

Az aljas alapkoncepció pillérei az alábbiak voltak:

- külföldi tőkések által támogatott, a rendszer megváltoztatására irányuló szándékos, szervezett szabotázs,
- az ötéves terv kétségbevonása,
- a jobb szén termelésének megakadályozása, hogy azok a rendszerváltás után legyenek kitermelhetők.

A vizsgálat elsődleges célja a „beismertetés” volt.

Ennek eszközei:

- éjjel – nappal történő kihallgatás,
- 10 – 30 órás kihallgatások,
- sötétzárka,
- lelki -, testi fenyegetések,
- „kedvezmények” (a kihallgatás alatt nem kellett vigyázban állni, kezét megmozdíthatta, kevés alvás engedélyezése stb.),

- gyógyszeres „kezelés”,
- ételmegvonás,
- család internálása stb.

- fogdaügynökök bevonása (hálózati személyek, magasan képzettek, de politikai okok miatt elítélt,félreállított majd beszerzett emberek voltak

a Rajk-,illetve Sólyom per kapcsán .

A kihallgatásokról jegyzőkönyv nem készült, azt a vallató kihallgató írta, azokon egy szám szerepel, majd utána „Géppel írt tisztázatot aláírás nélkül”.

A kihallgatott ezeket nem ismerhette meg, hiszen a koholt vád szerepelt és nem az igazság.

(Esztó Zoltán várpalotai főmérnököt 1952. július 1-jén vették őrizetbe, 1953. december 21-én ítélték el, de nem tudták rábizonyítani a koholt vádakat, csak azt, hogy „uszította társait a tervteljesítés ellen”„.Ennek egyik alapja a könyv 249-250 oldalán szerinti dokumentum, amely szerint „A géppel írt tisztázatot Esztó Zoltán aláírásával”)

A közeli napokban „emlékezhetünk” arról az aljas levélről, amit Hidas István nehézipari miniszter a Budapesti Államügyészség Vezetőjének címzett /30-as számú dokumentum /(1953. augusztus 14) az alábbi tárgyban.

„Vargha Béla és társai bányamérnök elleni büntető feljelentés Vargha Béla, Vítális Sándor dr, dr. Káposztás Pál, Krupár Géza, Hansági Imre, Dzsida László, dr. Mohi Rezső, Heinrich Henrik ellen, akik a szénbányaszatban kártevő és szabotázs tevékenységet fejtettek ki. A 3 és 5 éves szénbányászati terveket kártevő módon készítették el. A jó minőségű barna kőszének termelését visszafejlesztették, ezen köszénkincseket „tartálékolták” és a tervidőszak során a gyenge minőségű kőszének termelésére vették az irányt. Ez teljesen indokolatlan és káros volt. Ennek megfelelően használták fel a beruházási összegeket is”.

Itt kell külön kiemelnem Kummer Ferenc nevét, aki lakatosból lett bányamérnök (p.: 23, 42, 58, 181) és Rákosi, Gerő, Münnich emigránstársa volt. Személyes kapcsolatot is tartottak. 1953. december 27-én és 1954 év elején, mind Hidas Istvánnak, mind Gerő Ernőnek levelet írt (lásd mellékletet, s levél jelzete: ÁBTL V-110208/8.228-234)), hogy ez a „szabotázs vád” kizárólag Ajtay Zoltán személyes bosszúja. Ezek szerint ritka becsületes, korrekt ember volt (gondoljunk erre az időre) az 1953 – 1954 –es évekre. A könyv elolvasása után kezdtem „nyomozni” Kummer Ferenc élete után. Köszönöm Morvai Tibornak (M.E), hogy a könyvismertetést feltette a levelezőlistájára, amiben kértem, hogy aki Kummer Ferenc életének megismerésében segíteni tud, az keressen meg akár e-mail-ben, akár mobiltelefonon. Váratlanul több információt kaptam.

Ezek: 1975 decemberében jelent meg a BKL Bányászat különszáma és ebben a 182.oldalon szerepel „Dr. Kummer Ferenc (1900 1952. júl.1 – 1970 márc.31/ny/”

A legfontosabb információt Tasnádi Tamás okleveles bányamérnöktől kaptam, aki több éven át dolgozott együtt Kummer Ferencel a bányaművelési osztályon. Elmondta, hogy – bár K. F. zárkózott ember volt, de Ő „Francinak” szólíthatta - igen jó kapcsolatban voltak. K .F. a Szovjetunióban nősült, két leánygyermek született, akik szovjet katonatisztek feleségei lettek és később kiköltöztek a Szovjetunióba. Különleges élménye volt, hogy Hruscsov második magyarországi látogatása során a Parlament előtti kordon első sorában állt, és amikor Hruscsov (akit Kádár János fogadott) kiszállt a kocsijából akkor hangosan kiabálta a szovjet főtitkár keresztnevét, aki azt meghallotta és a hang irányába nézve megismerte régi kedves barátját. Azonnal odament és bevittette magával a fogadásra. Sőt akkor az

Intézetben egy gép fejlesztésén/H.K.V. /1000 bányagép/ dolgozott, a pénz hiánya miatt akadozott a munka, de miután ezt a fogadáson Kádárnak elmondta, az Intézet részére ezen munkára azonnal 1,0 millió forintot utaltatott át. K. F. feleségével visszköltözött a Szovjetunióba, a kiemelt hazai nyugdíját utalták át, de ott mivel a nyugdíj összege maximálva volt és azt teljes egészében nem kapta meg, visszajött Magyarországra.

Innen már Tasnádi Tamás nem tudott információval szolgálni ezért megkerestem a Politikatörténeti Intézetet - a korábbi Párttörténeti Intézetet - hogy van e valamilyen utalás további életére.

Az Intézetben, a „Magyarok a Szovjetunióban/ Politikatörténeti és Szakszervezetek Levéltár adatbázisa” számtalan korabeli eredeti dokumentumot találtam, így egy kis kiegészítés a Tasnádi Tamástól kaptottakhoz:

Dr. Kummer Ferenc (1900.02.04-1978.04.14) miután lakatosi képesítést szerzett 1923-ban a Szovjetunióba emigrált és a doneyck-i pártbizottságon dolgozott. 1928-ban iratkozott be a Sztálinói Bányászati Egyetemre, ahol bányamérnöki diplomát szerzett. Az egyetem elvégzése után a Sztálin nevét viselő Novo-Gorlovkai 8. A szénbányában dolgozott, majd 1948-ban az MDP kérésére a szovjet kormány visszarendelte Magyarországra. Magyarországon az MTA-n védte meg kandidátusi értekezését „Gépesített fejtési vándorbiztosítás”címen /MTA nyilv..szám: D.1664/, ezt az információt az MTA-ban szereztem meg . 1972-ben miután felesége súlyos beteg lett, ezért gyógykezelése matt a Szovjetunióba mentek, azonban a hazai kiemelt nyugdíját nem tudta megkapni, így 1974-ben hazatelepült és innen támogatta feleségét. A budapesti Rózsa Ferenc veterán otthonban élt haláláig.

A könyv felépítése :

- Kibányászott” lignitbűnök”/ bevezető tanulmány (11-49)

- A Rákosi korszak egy bányamérnök perének anatómiája

A forrásközlés szempontjai (50 – 56)

- Dokumentumok / 60 darab eredeti / (57 – 220)

Az első: Utasítás telefonlehallgatásra: Dzsida László, Alliquander Ödön, Hansági Imre, Frank Lajos, Dr Káposztás Pál, Vargha Béla (1951.június 30)

A harmadik: A bányamérnökök letartóztatásának operatív terve (1952.augusztus 6)

A hatvanadik: Vizsgálati napló (1953. július 29 - 1953. augusztus 7).

- Időrendi táblázat (221-226)

- Kislexikon (227 – 246) /55 névvel/

Elsősorban a vizsgálati dossziékban – jelentések, feljegyzések, fogdahálózati jelentések – gyakrabban szereplő személyek, elsősorban műszaki szakemberek életrajzi adatait tartalmazza

- Rövidítések jegyzéke (247 – 248)

- A racionális munka alaptörvénye (249- 250)

- Névmutató (250 – 255) / 224 névvel/

Az 1953–as részleges politikai enyhülés hatására maga a Vizsgálati Főosztály ismerte el, hogy „az őrizetek meg nem engedhető, törvénytelen eszközök alkalmazása után vallotta, de az ügyben olyan dokumentum, amely jogi erővel bírna, nem áll rendelkezésünkre”. Így a szocialista törvényességre hivatkozva, de gondosan ügyelve az állambiztonsági szervek tekintélyére, a vádlottak közül – már aki túlélt az előzetes letartóztatását – összesen 7 főt állítottak külön – külön bíróság elé, a többieket szabadlábra helyezték.

A könyv megrendelhető illetve kedvezménnyel megvásárolható a kiadó könyvesboltjában (1053 Budapest, Kossuth Lajos u 14-16, telefon: 267 -59-79, fax: 328 –o 9-19).

A könyv eredeti ára: 2600.-ft. Most kedvezményes ára: 2210.-ft

Dr. Horn János

Az élet pótolhatatlan érték

Koszorúk a munkahelyi balesetek áldozatainak

A gép elkapta./Messze fröccsent a vére./fehéren hullott földre a feje...
József Attila Munkáshalál című versét Földesi Kornélia mondta el mély átéléssel a munkában megsérült, megrokkant és a halálos balesetet szenvedett dolgozók emléknapján Salgótarjánban április végén.

Magyarországon 2012 - ben nyilvánították hivatalosan is emléknappá április 28-át. Erről beszélt többek között köszöntőjében Demeter László, a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége Nógrád Megyei Szervezetének vezetője, a szakszervezet székházában létrehozott emlékhelyen.

Borhídi Gábor, az MSZOSZ Munkavédelmi Bizottságának elnöke tragikusnak mondta az évi több ezer munkahelyi balesetet, amelyből tavaly több mint hatvan, halálos kimenetelű volt. Valamennyit meg lehetett volna előzni, mert minden balesetnek oka van, valaki mindig hibázik. A megelőzésben a munkáltató és a munkavállaló felelősségét, feladatát hangsúlyozta. Később a tapasztalatokról beszélt, ame-

lyek bizonyítják, a biztonságos munkakörülmények, munkafolyamatok és a munkavédelmi szabályok ismertetése, szigorú betartása azok az „eszközök,” amelyekkel a balesetek megelőzhetők. A szakszervezetek, a munkavédelmi bizottság feladatairól szólva a munkavédelmi szakértő hangsúlyozta: a munkahelyek védelme, a bérharc mellett ott van a munkavédelem is. A szigorú ellenőrzés, a szükséges intézkedések megtétele mellett a szemléletváltásra hívta fel a figyelmet. Arra, hogy a munkahelyeken, de társadalmi szinten is komolyan vegyék, az egészség, az élet pótolhatatlan érték. A szakszervezet 2 éve munkavédelmi projektet nyert el, a munkavédelmi egyeztetés továbbfejlesztése témájában. A munka elindult, eredményei már mutatkoznak, de ez még nem elég.

Az emlékhelyen mécses lángja világolt, majd az emlékfalra elhelyezték az emlékezés koszorúit a Nógrád Megyei Kormányhivatal, az MSZOSZ, és a Vöröskereszt Nógrád Megyei Szervezetének képviselői.

vg

Tisztelet a munkabalesetek áldozatai előtt.

HÍREK - RÖVIDEN

Ülésezett a Bányászati Segélyalap Bizottság

2014. május 7-én ülést tartott a BDSZ Bányászati Segélyalap Bizottsága, mely az alábbi napirendi pontokat tárgyalta meg:

- Beszámoló a 2013. évi kifizetésekről.
- A 2014. segélyezési irányelvek.
- A 2014. pénzügyi keret felosztása.
- Különlélek.

Munkavédelmi képviselők képzése

2014. május 5-én – mint ahogyan az 2008 óta minden évben megtörténik – szakszervezetünk a VEGYIPROP Kft. szakmai közreműködésével megrendezte a munkavédelmi képviselő képzést.

Az oktatás egyedüli volt az országban, ahol kifejezetten a bányászattal kapcsolatos előadások hangoztak el: a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal, a Nemzeti Munkaügyi Hivatal és az Országos Munkavédelmi Bizottság vezetőinek közreműködésével.

Szintén hagyomány, hogy ilyenkor a munkavédelmi eszközök kiállítása is megrendezésre kerül.

Elnökségi ülés

Május 15-én ülést tartott a BDSZ elnöksége. A testület a következő napirendi pontokat tárgyalta meg:

- A Márkushegyvi Bányaüzem helyzetének áttekintése.
- Tájékoztató a Könnyűipari Nap szervezési feladatairól.
- Tájékoztató az MSZOSZ és a MaSZSZ (Magyar Szakszervezeti Szövetség) feladatairól, a tervezett munkafolyamatokról.
- Különlélek.

Könnyűipari Nap

Az esemény negyedik alkalommal kerül megrendezésre, az idén június 4-én, a BDSZ Székházban. Szervezői: A BDSZ, a Könnyűipari Ágazati Párbeszéd Bizottság, és a Magyar Könnyűipari Szövetség. Az előadások témái többek között:

- a vállalat környezettudatos felelőssége; a többségében nőket foglalkoztató cégekre vonatkozó törvényi változások áttekintése; a társadalmi párbeszéd helyzete; a munkáltatók és munkavállalók között megkötött „Viselkedési kódex” időszerű felülvizsgálata.

Györgyike kilencven esztendeje

Simon Jánosné, Györgyike életének mind a kilencven esztendeje valamelyik bányásztelepüléshez, a bányászokhoz kötődik. Homokterenyén született, ahonnan sokan indultak el hajnalban a környék bányáiba, még léteztek a bányák. Édesapjának is a bánya adott munkát. Aknász volt Inászón és feleségével négy kislányt neveltek.

A legtöbb időt, az egykor jelentős bányásztelepülésen, Mizserfán töltötte Györgyike. Itt találta meg élete párját is. Azt mondja, az igazán szép és boldog életet a második házassága jelentette. Több mint negyven évet éltek együtt szeretetben és megértésben. Itt érett felnőtté fogadott leánykájuk, aki – nagy-nagy örömkre – unokával, az unoka meg dédunokával ajándékozta meg őket.

Amikor egyedül maradt, birkózni próbált a rá szakadó fizikai és érzelmi terhekkel. Nehezen viselte mindkettőt. Az elmúlt évben aztán a mizserfai idők otthonába költözött. Gyorsan „belakta” új otthonát, amelynek egyik legtevékenyebb lakója. De ezen aligha csodálkoznak, akik ismerik őt. Mindig is tevékeny életet élt. Dolgozott az egészségügyben, titkára volt a Vöröskereszt mizserfai alapszervezetének és munkát talált a bányánál is. Az idősothtonban sem tétlenkedik, rendszeres résztvevője a mindennapi programoknak, s ott van az ünnepi rendezvényeken is. Nem hiányzott az idők világ napi rendezvényéről, de a kisterenyei farsangi vetélkedőről sem.

Április közepén azonban az ő ünnepét ülték. Kilencvenedik születésnapját köszöntötték hozzátartozói és az otthon lakói. Kakuk Oszkár, az idősothton vezetője jókívánságai mellett az idő múlását értékelte. Azt, hogy az időbeni távolság felcsillantja az emberi élet teljességét is. Simon Jánosné is ilyen életet élt. Mizserfa közigazgatásilag Kazárhoz tartozik. Így aztán Molnár Katalin,

Györgyike ünnepi fehérben.

Kazár polgármestere a település egyik legidősebb lakosának kívánt jó egészséget, továbbra is szép és teljes életet. Dobor István, a bányásszakszervezet kazári alapszervezetének elnöke a hűség, negyedszázados szakszervezeti tagságot maga mögött tudó asszonyt köszöntötte bányász emlékkorsóval, s rajta a száz év ígéretével. A kazári általános iskola tanulói pedig régi szép népdalokkal kedveskedtek az ünnepeltnek. A hozzátartozók szép virágokkal, pompás születésnap tortával, finom süteményekkel, de főképpen meleg szeretettel köszönték Györgyike rájuk sugárzó figyelmét, jószágát.

Émléklapot, rajta jókívánságokkal - egészséggel és még boldog évekkkel - kapott Simon Jánosné a kormánytól is, amelyet Kakuk Oszkár közvetített.

- vg -

Fontos dokumentum

A szociális partnerek álláspontját az európai energiapolitikával kapcsolatosan az un. „Budapesti Nyilatkozat” tükrözi legmarkánsabban, amikor első változatát egy európai projekt keretében megrendezett konferencia résztvevői fogalmazták meg és fogadtak el 2010. június 12-én, Budapesten. Ebben maximálisan támogatják az EMCEF, az EMF, az EFFAT és a ETUF:TCL gazdaságpolitikájának alap gondolatát, mely szerint „Egy szilárd európai ipari bázis megteremtése alapvető fontosságú kérdés, ha meg akarjuk erősíteni az EU gazdaságát, valamint biztosítani kívánjuk tovább fejlődését egy virágzó gazdaság és környezetbarát termelési szerkezet kialakításának irányában.”

A nyilatkozat hangsúlyozza, hogy a foglalkoztatás bővítése, új, fenntartható munkahelyek létrehozása elképzelhetetlen az európai természeti erőforrások és nyersanyagok hasznosítása nélkül. Európának továbbra is törekedni kell arra, hogy fejlessze magas hozzáadott értékű ipari tevékenységét. Az ipar fontossága egyre növekszik abban a folyamatban, amelynek végcélja egy sikeres európai gazdaság, amely új munkahelyeket teremt, fokozza a termelékenységét, ösztönzi az innovációt és javítja a szociális normákat. Az ásványi nyersanyagok beszerezhetősége ugyanakkor kritikus fontosságú az EU gazdaságának stabil működéséhez.

A nyilatkozat középpontjában az a megállapítás áll, hogy az ipari tevékenységek fenntartása és fejlesztése biztonságos energiaellátás és megfelelő szintű energia árak nélkül nem lehetséges. Ilyen értelemben egyetértően idézték az Európai Bizottság álláspontját, mely szerint „Európának közösen kell most fellépnie az energiaellátás fenntarthatóságáért, biztonságáért és versenyképességéért. Ezzel visszanyúlva saját gyökereihez. Az Európai Szén- és Acélközösséget létrehozó szerződés

(1952) és az Euratom-Szerződés (1957) megalkotásakor az alapító tagállamok szükségét látták egy közös energiaügyi stratégia kidolgozásának. Azóta ugyan lényegesen megváltoztak az energiapiaci és geopolitikai feltételek, a közös fellépés szükségessége az EU számára mégis sürgetőbb, mint valaha.” - mondja ki az Európai Bizottság energiapolitikai közleménye. „A belső energiapiac terén eddig hozott intézkedések fontos előrelépésnek számítanak, de hiányzik belőlük az a koherencia, amely fenntarthatóságot, biztonságos ellátást és versenyképességet eredményezhetne. A stratégiai elemeket egységbe kell fogni.” Ezzel a megállapítással a résztvevők egyetértettek, és felhívták a figyelmet arra, hogy a biztonságos energiaellátás érdekében az energia ágazat keretein belül támogatni kell a hazai erőforrások felhasználását, beleértve az egyértelműen környezetbarát megújuló energiaforrásokat is. A konferencia résztvevői annak a meggyőződésnek adtak hangot, hogy az egyes nyersanyag és tüzelőanyag fajták CO2 kibocsátását életciklusra kell vizsgálni, különben Európa vezető környezetvédelmi nagyhatalomként a környezetszennyezést fogja exportálni. Ahhoz, hogy meg tudjuk újítani az szénipar kitermelési és feldolgozási oldalát, szükség van a korábbi értékek fenntartására, bővítésére, a kutatói, geológiai, bányászati és feldolgozó-ipari kultúrák megmentésére. A szénipar állami támogatása ilyen szempontból is indokolt.

„Az Európát fenyegető recesszió és munkanélküliség nyomása alatt követeljük egy fenntartható és koordinált gazdaság- és szociálpolitika kidolgozását, amely képes megteremteni a gazdaságba vetett bizalmat, fokozni a keresletet és megőrizni a munkahelyeket a reálgazdaságban. Ennek fontos eleme lehet a széntámogatási rendelet hatályának meghosszabbítása a 2010 utáni időszakra.”

Egy bányásznyugdíjas Oroszlányból

- Békés megyéből származom, Gyulán születtem, 1947. április 30-án – kezdő a választ Zámbo Béla, arra a kérésre, hogy mesélje el a lap olvasóinak, hogyan került kapcsolatba a bányászattal. - A román határ közelében, Kevermestől négy kilométerre laktunk, tanyán. Szüleim földművesek voltak. Édesapám korán meghalt. Amikor, 1961-ben, elvégeztem az általános iskolát, édesanyám egy alkalommal úgy jött haza a békéscsabai piacról, hogy: fiam, a városban vannak a bányásztoborzók, holnap velem jössz és mész Oroszlányba, bányásznak. Így is történt. Nekem, tanyasi gyereknek, eleinte nagyon idegen volt a környezet, de hamar megszoktam, sőt egy évre rá már édesanyámnak is kerítettem albérlést, s ő is a bányánál helyezkedett el.

- Hol kezdted az ismerkedést a szakmával?

- A XVIII-as aknán voltam tanuló három évig. 1964-ben, mint segédvájár felszabadultam, majd letettem a vájárvizsgát és a XXI-es aknára kerültem. Itt 1964-1985-ig dolgoztam, mint vájár. (Mellékesen: az idén lesz ötven éve, hogy végeztünk a vájáriskolán, ebből az alkalmából találkozót szervezünk a régi osztálytársakkal, s a még élő oktatókkal, tanárainkkal.) Munka közben elvégeztem a bányaiipari technikumot, Tatabányán. Ezután pedig a középfokú munkavédelmi iskolát. Ezt követően Budapesten középfokú tűzvédelmi vizsgát tettem. Ezeket a képzéseimet jól tudtam használni az üzemb. Sőt, kikértek az addigi munkából (aknásként dolgoztam, végigjárva minden munkaterületet, voltam elővájáson, frontfejtésen, szállításnál), hogy a munkavédelem, munkabiztonság területén dolgozzam. 1985-ig dolgoztam a XXI-es aknán, munkavédelmi területen, majd 1985-től 2000-ig a márkushegyi bányáüzemben végeztem ugyancsak munkavédelemmel, tűzvédelemmel kapcsolatos tevékenységet.

- Mivel foglalkoztál itt?

- Elsősorban a balesetekkel, illetve a munkavédelmi oktatással. 2000-ben úgy gondoltam, hogy harmincnégy és fél év földalatti munka után elmegyek nyugdíjba. 2001. január 1-től ezt meg is tettem. Szerencsére tovább tudtam dolgozni, mint munkavédelmi oktató a trösztnél is és a bányáüzemnél is, egy évtizeden keresztül. 2010-ben a bányáüzemnél leépítések voltak. Minden nyugdíjas korút, köztük engem is, elküldtek.

- Hogyan alakult a családi életed?

1969-1970-ben voltam katoná, Győrben. Leszerelése után nem sokkal, 1971-ben, megnősültem, van két fiam és három lányunokám.

- Hogyan telnek a nyugdíjas napjaid? Tevékenyen?

- Még olyan napom nem volt, hogy ne tudjam, hogy másnap mit fogok csinálni. A bányász-kohász egyesület lapjába szoktam cikkeket írni, most legutóbb a „Megemlékezés a márkushegyi sújtólég-robbanás 30. évfordulójáról” címmel. Így már sok márkushegyi bányával kapcsolatos írásom jelent meg.

- Mikor kerültél be a szakszervezeti mozgalomba?

- Amikor a vájáriskolába bekerültem, mindjárt szakszervezeti tag lettem. Tehát 1961 óta vagyok tagja a BDSZ-nek. Két éve megkaptam az ötvenéves tagságért elismeréssel járó korszót és oklevelet. A XXI-es aknán, a hatvanas évek végén már

Költészetről a nyugdíjas klubban

Lengyel Jánosné Hanáček Zsuzsanna bányászvidéken, Nagybatonyban született. Ma is ott él, az egykori bányaváros sajátos részében Maconkán. Kecskeméten végzte az övönöképzőt, és amikor végzett, hazajött. Úgy látott munkához, hogy nem csak a hivatástudat, a szeretet is munkált benne. Hosszú éveken át tanította, nevelte a közösségi létre, egymás és a természet szeretetére, munkára a gyerekeket. A témában - pedagógus tár-

sával Horváth Györgynével összefogva, szakmai publikációjuk is megjelent. Felnevelt három gyermeket, istápolta négy unokát és van dédunokája is. Már nyugdíjas és ötödik éve a Bányász Nyugdíjas Nők Klubjának vezetője. A klub a bányász hagyományok őrzéséért 2001-ben megkapta a BDSZ Elnöksége Művészeti Nívódíját. Bányaterenye önkormányzata pedig annak idején azt a munkát ismerte el, amelyet a városért tettek, tesznek a szorgos asszonyok.

Az irodalom, a mesék, a versek már kora gyermekkorában megigézték. s ez megmaradt, vele együtt növekedett. Nyugdíjas klubok rendezvényein mesét mondott, verselt, mélyen átérzve minden kimondott szót, mondatot. Egy idő után aztán maga is próbálkozott az írással, amelyek több folyóiratban, antológiában megjelentek. Így a Bányaterenyei Hírívóban, vagy az Arcok és énekek országos költői antológiai sorozat kötetiben. Most pedig Szelid

a szakszervezeti vezetőség tagja voltam. Két évig még titkárhelyettesként is tevékenykedtem. Ezután bekerültem a vállalati szakszervezeti bizottságba (vszb), a kulturális területen végeztem munkát, elsősorban. A vszb-tagságom megmaradt akkor is, amikor átkerültem a márkushegyi bányáüzemhez. Itt, az üzemi szakszervezeti bizottságban is ténykedtem. Ott is voltam egy évig titkárhelyettes. Még egy bérért folytatott sztrájkot is végigcsináltam, ami megegyezéssel ért véget.

- Miért csinálod? A szakszervezeti munkára gondolkodok.

- Szerettem és ma is szeretem a szakszervezeti munkát. Ha megkérdezik, mint te most, hogy miért, nem tudok rá más választ adni, mint azt, hogy szeretek az emberekkel, gondjaikkal foglalkozni, jól-eső érzés, ha sikerül segíteni, ha sikerül megoldani vagy enyhíteni a problémáikat.

- Van szakszervezeti tisztséged a nyugdíjas szervezetben?

- Nincs külön funkcióm, de nagy kedvvel veszek részt az ottani munkában, a rendezvények szervezésében, a programokon.

- Úgy hallottam, hogy verseket is írsz.

- A vájáriskolában, amikor volt szabadidőm, rendeztettem a gondolataimat, aztán papírra vettem azokat. Így születek meg az első verseim. Akkor több költeményt is írtam. A bányászatról és a magánéletemről. Ma már inkább újságcikkeket írok, tudósítok, ahogy már az előbb erről beszéltem. Most egyébként lesz, itt Oroszlányban, egy kiállítás, ahol bányászversekből lehet idézni, vagy saját verssel lehet emléket állítani a bányászoknak, bányászatnak. Ebbe beneveztem.

Zámbo Béla életerőtől duzzadó, fiatalos mozgású bányásznyugdíjas, Oroszlányból. A Bányamunkás rendszeres előfizetője, lelkes keresztretjéneftője.

Életéhez kívánunk neki jó egészséget és jó szerencsét!

- h -

A Szelid lombok szerzője, Hanáček Zsuzsanna

KÖNYVISMERTETÉS

Szilárd ásványi nyersanyagok Magyarországon

Pál-Molnár Elemér - Bíró Lóránt

Napokban jelent meg a GeoLitera (Szegedi Tudományegyetem Földrajzi és Földtani Tanszékcsoport) gondozásában az a hiánypótlónak mondható kötet, amely a legfontosabb magyarországi szilárd ásványi nyersanyagokat öleli fel, bemutatva azok hazai potenciálját.

A könyv kiemelkedő érdeme, hogy hazánkban ilyen jellegű (vagyis több nyersanyagtípust felölelő), naprakész áttekintés utoljára több évtizede nem jelent meg, másrészt egyre határozottabban fogalmazódik meg az az igény, hogy a magyarországi nyersanyagokat ésszerűen, felelősséggel kell(ene) felhasználni. Magyarország nyersanyagokban nem szegény ország: érckészletei, szén- és lignitkészlete és nem utolsósorban a geotermális energia hasznosítása hosszú távon is növelheti az ország ellátásbiztonságát, és lényegesen csökkentheti az importfüggőséget. E könyv fontos célja áttekintést adni Magyarország legfontosabb nyersanyagairól.

A kötet összeállításánál a szerkesztők mérlegelték, hogy mely nyersanyagok kerüljenek tárgyalásra, hiszen területi korlátok miatt mindegyiket belevenni szinte lehetetlen. A szerkesztők a könyv megírására elismert szakembere-

ket kértek fel, akik az adott témát jól ismerik és ipari tapasztalatokkal is rendelkeznek.

A 250 oldalas könyv felépítése: A szerkesztők előszava. Nemesfémérc (Hartai Éva). Vasérc (Németh Norbert). Mangánérc-telepek (Vigh Tamás). Színesfémérc (Földessy János). Hasadóanyagok (Barabás Andor. Bauxit (Mindszenty Andrea, Tóth Álmos). Széntelepek (Hámorné Vidó Mária). Nyersanyag-előkészítési technológia (Gombkötő Imre). Jogszabályok, engedélyezés (Hámor Tamás). Ásványi nyersanyag projektek tervezése és kivitelezés (Barabás Andor). A kötet szerkesztőinek és szerzőinek szakmai életútja.

A könyv nemcsak a geológusok -, bányászati szakemberek, döntéshozók, bányavállalkozók, hanem a földtudományok (nyersanyagok) iránt érdeklődő széles közönség számára is kiemelten ajánlható.

Anyomdai munka az INNOVARIANT NYOMDAIPARI Kft (Szeged) dolgozóinak munkáját dicséri.

A könyv 4000 Ft-os áron vásárolható meg, az elérhetősége (www.geolitera.hu) – n olvasható.

Kétszáz év a Mecsek mélyében
A szászvári bányászkodás története

2014 februárjában jelent meg Szokoly Károly okleveles bányamérnök, a Mecseki Szénbányák szászvári bányá-üzem ny. főmérnöke 480 oldalas könyve „A Szászvári Középületekért Közhazsnú Alapítvány” támogatásával.

A könyv több mint egy évszázad történetét mutatja be Szászvár helytörténetét, a bánya történetét és szociográfiai megközelítését.

A kötet 10 fő fejezetre oszlik és azon belül számtalan alfejezetre.

A fő fejezetek: Az észak-mecseki szénvonulat földtani jellemzése; A szászvári bányászkodás a feudalizmus korában; A kapitalizmus kora; A szocializmus időszaka; A szakmáról, és a szakszolgálatokról; A Kolónia történetéből; A Sportkör történetéből; Brigádnaplókból; A bányabezárás; A bányabezárás után.

Nagyon szép gondolatok fogalmazódtak meg az „UTÓSZÓ” – ban.

„A könyv adatgyűjtésének megkezdése előtt a szimpatizánsok összegyűltek a Borházban és beszélgetés kezdődött arról, hogy miről is szóljon a

kiadvány..... Amiben egyetértett mindenki, létre kell hozni a Szászvári Bányának, az ott dolgozóknak az emlékére a könyvet... Felvetődött, hogy meddig tart az emlékkönyv. Először azt gondolták, hogy 1995 lesz az utolsó év, de a bánya története ma is tart. Amíg vannak, akik emlékeznek rá, amíg Szászváron emberek élnek, zajlik a bánya története, hiszen velünk élnek a középületek, amit a bányászok építettek, kultúrházak, sportpálya, sportcsarnok, régi bányászok nevei leszárma-zottaikban él tovább. Szép emlékművek díszítik a köztereket és a harangjáték minden nap felcsendül”.

A könyv 47 irodalomjegyzéket sorol fel és különlegessége, hogy 568 fénykép szinte mindegyikén a képen szereplők neve is fel van tüntetve.

A szép minőségű könyv a Séd Nyomda Kft dolgozói munkáját dicséri.

A könyv megrendelhető Wager Józsefnél (telefon: 06-30-225-9192 vagy 72-389-210)

Dr. Horn János

SZJA 1%

A Központi Bányászati Fejlesztési Intézet Nyugdíjasaiért Alapítvány ezúton köszöni meg támogatóinak a 2012. évben kapott SZJA 1 %-ot 46.867,- Ft-ot, amely összeget segélyként a rászorultaknak kifizettük.

KBFI Nyugdíjasaiért Alapítvány

SZAKTÁRSAINKAT
GYÁSZOLJUK!

Lapzárta után érkezett a szomorú hír a Törökországban bekövetkezett – súlyos emberáldozatokat követelő – bányaszerencsétlenségről. A BDSZ a következő levelet küldte a Török Köztársaság magyarországi nagykövetének.

Török Köztársaság Magyarországi Nagykövetsége
Şakir Fakili nagykövet úr részére
Tisztelt Nagykövet Úr!

Mély megdöbbenéssel fogadtuk a hírt, hogy a nyugat törökországi, Soma városnál található szénbányában május 13-én történt szerencsétlenség több mint kétszáz bányász életét követelte. Osztozunk a hozzátartozók gyászában, a magyar bányász-szakszervezeti tagok és az egész magyar bányásztársadalom nevében.

Mi is tudjuk, hogy a bányamunka számtalan veszélyt hordoz, hogy a természettel vívott ősi küzdelem áldozatokkal jár, de mindig nagy fájdalmat és szomorúságot érzünk, ha e régi szakmakultúra mai művelőit, bányász pajtásainkat éri tragédia. A bányászok nagy családja lett szegényebb, s mi együtt érzünk török kollégáinkkal, akik bányásztestvéreiket, munkatársaikat, barátait veszítették el.

Kérem, fogadja a magyar Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete tagságának őszinte részvétét, s kívánunk a hősi halált halt bányászoknak magyar bányásköszöntéssel utolsó Jó szerencsét!

Budapest, 2014. május 14.

Tisztelettel köszönti, Rabi Ferenc.

Múltam
kódéből

Most, amikor erősen benne járunk abban az évben, amelynek végén bezárják az utolsó magyarországi mélyművelésű szénbányát, eszembe jut az első leszállásom a mélybe. Újságíróként már túl voltam néhány interjún, riporton, melyeket a bányász szakma prominens képviselőivel készítettem, vagy a BDSZ székház, vagy az adott cég irodáinak biztonságában, de személyesen még nem láttam belülről, s alulról bányát. Aztán ez is eljött.

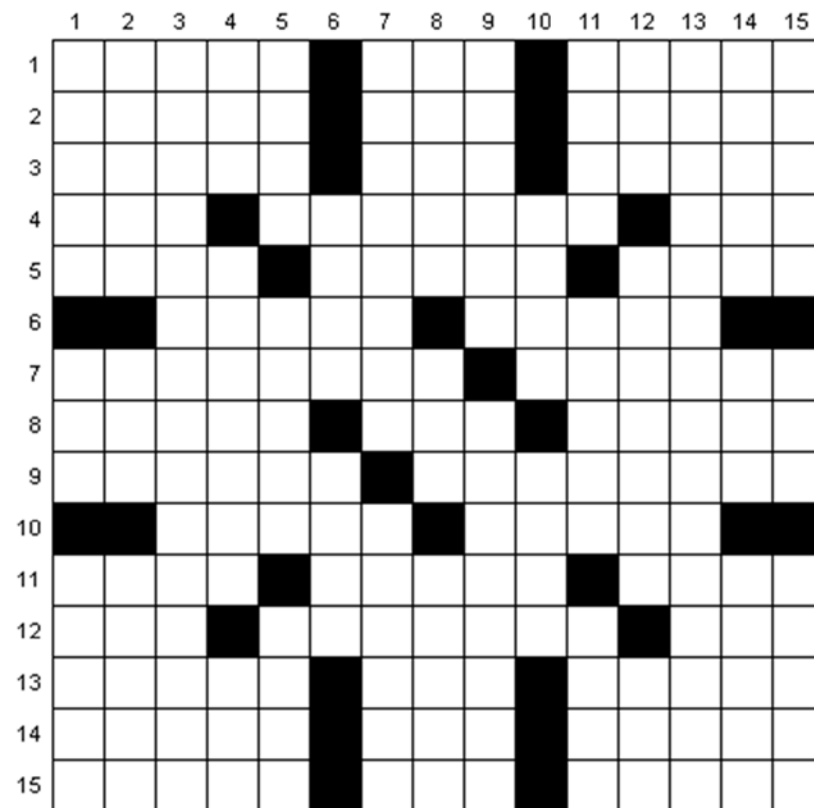
Már a leszállás is komoly traumát okozott, habár, ahogy korabeli cikkemben

írtam: „A kas olyan gyorsan teszi meg lefelé a több mint kétszáz métert, hogy megjedni sincs időm, az aknacsatlós már köszöni is ránk a jó szerencsét!”

Ahogy kiszálltunk a kasból valamiféle megkönnyebbülést éreztem, mégis csak szilárd talaj került a lábam alá. Am nem sokáig örülhettem, mert az alapközlén bandukolva különös zajok kísérték utamat. Távoli dübörgés sejtette velem, hogy közeleg a vég, s minél jobban gyalogoltam a Föld gyomrába, annál inkább kerített hatalmába az érzés: hitvány életem utolsó útját járom, innen nincs menekvés.

Emlékszem, hogy az első munkahelyen, interjúalanyok vártak minket. Mivel a

„AZÉRT A TÁRNÁK”

VÍZSZINTES: 1. Nektár a görög mitológiában: Istenek ... – San Francisco repülőterének rövidítése. – Megszűnt a szél. 2. Ruhafélék nyersanyaga. – Igeképző. – Biliárdozás kelléke. 3. Balatoni üdülöhely. – Esőn álló. – Papírmunka embere. 4. Foggal őröl. – Származás, születés. – Fenol közepel! 5. Pest megyei város: Albert... – Ügyiratot elkönyvel. – Saint-Exupéry klasszikus könyve: herceg. 6. Bankok közti fi-ze-

tés, pénzmozgás nélkül. – Sokszínű. 7. Ház létrehozásán munkálkodó. – Levesnek is, főzeléknek is való növény. 8. Edény víznek. – Érzékszervünk. – Ismert óramárka. 9. Őszi mulatság. De munka is. – Alvóhelyet, ideiglenes otthont kap valahol. 10. Előbújik a földből. – Jókedy, nevetés forrásai. 11. Orosz autómárka. – A Balaton egyik legrégebbi, XIX. században épült, ma is használatban lévő hajója. – Hirtelen meghúzó. 12. Félíg rámoló! – Társastánc. – Nyomás fele! 13. Ha nagy a tét, akkor mire nem megy a játék? – Testünk része. – Királyi, ismert angol szóval. 14. Hibázott valamiért. – Eke betűi. – Délutáni időpont. Vagy hajnali. 15. A tenorok koronázatlan királya a múlt század első felében (Benjamino). – Országos Területfejlesztési Koncepció,

Bányamunkás akkori főszerkesztőjével, Ladányi Andrással abban egyeztünk meg, hogy a bányajárásról én tudósítok, nekem kellett feltenni a megfelelő kérdéseket. Elszorult a torkom, mert éppen nekiveselkedtem, amikor a főtéről (ez akkor nekem mennyezet, jobb esetben plafon volt) apró széndarabok kezdtek potyogni. Itt a vég – gondoltam ijedten. Aztán láttam, hogy a bányászok nem törődve a szénpergéssel, a kérdéseimet várják, egyszerűen megnyugodtam. Ha ők nem idegesek, akkor én miért lennék az?

Első szabályként fel is jegyeztem magamnak: mindig figyeld azokat, akik bennfentesek, mert ők jelentik a biztonságot.

Sok tanulsággal szolgált nekem ez az eset. Rájöttem annak az igazságára, hogy saját közegében, megszokott környezetében az ember sokkal magabiztosabb, nemcsak tetteiben, de verbális megnyilatkozásaiban is. Ha a szakszervezeti irodában, vagy netán a BDSZ-ben – például egy testületi ülés szünetében – beszélgettem egy vajúrral, válasza bizonytalanok, tétovák, akadozók és sokszor szétesők voltak, nehéz volt belőlük kihámozni a mondanivaló lényegét. Lent a bányában éppen ennek az ellenkezőjét tapasztaltam. A határozottságot, a tiszta beszédet, az összefogott, s mederben tartott gondolatokat. Ott nem csomagolta selyempapírra a véleményét, nyersen, de őszintén, magabiztosan kommunikált velem.

Második szabályként öröm azóta is: ha jó riportot akarsz készíteni, ne hívd a leendő beszélgetőtársat, hanem te menj el hozzá.

Igy gyűjtöttem össze számos szabályt, miközben rutinos bányajáróvá váltam, s megírtam bő negyedszázad alatt minden ez időben működő mélyművelésű szénbányát.

Most, hogy bezárják az utolsót is nosztalgiaival gondolok az elsőre.

H. I. P.

röviden. – Valami bezárásához való szerkezet.

FÜGGŐLEGES: 1. Ilyen gyémánt is van. – Célszerű, de csak részben! – Nagy lánggal ég a tűz. 2. Ügyvéd kötőse. – Bolívia fővárosa: La ... – Formai. 3. József Attila egyik verséből: „Ha beomlanak a bányát / vázázó oszlopok / a kincset azért a tárnák / őrzik és az lobog. / És mindig újra nyitnák / a bányászok az aknát, / ...4. Maró folyadék. – Budapest legrégebbi szállodája. – Némán rálélok! 5. Szervezethez tartozó személy, névelővel. – Együtt született testvérek. – Népszerű énekesnő: Kovács ... 6. Észak-Amerikában az öt nagy tó egyike. – Sportág nőknek is, férfiaknak is. 7. Havas lejtőn sikló. – Földre helyező. 8. Számlát egyenlítő ki. – Örmester, röviden. – Kellmes, fával beültetett terület. 10. Szomjunk oltója. – Ütőhangszer. 11. Hazai gyógyszer-gyár. – Kirándulólhely a Mátra vidékén, helytörténeti és bányászati kiállítással. – Búzából lisztet készít. 12. Floridában van! – Mi tehet veszélyessé egy területet? – Időre vonatkozó névutó. 13. Kassák Lajos Bányászok a hajnalban című régi verséből: „S vízszintű, gerendás vállukon görbe hegyükkal fölfelé, / úgy ..., mint régi várurak képén az ezüstlő sas”. 14. Franciaország harmadik városának lakója. – Csillag része! – Szép idő szeptemberben: vénasszonyok ... 15. Ilyen iratrendező is van. – Moll hang-sor. – Hátrafelé gurul.

Beküldendő a két versidézet kiegészített részre.

A rejtvénypályázat nyertesei

A februári rejtvényünk helyes megfejtése a következő: KÜLSZÍNI, BANYAFENNTARTÁS, VAS, LEJTAKNA, TÁRÓ.

A nyertesek: Ádám Julianna, 3023 Petőfibánya, Apci út 3.; Kalász István, 3700 Kazincbarcika, Barabás M. u. 44.; Soós Jánosné 7300 Komló, Eötvös L. u. 15.

A nyereményeket postán küldjük el.

BÁNYAMUNKÁS

A BÁNYA-, ENERGIA-
ÉS IPARI DOLGOZÓK
SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA

Főszerkesztő: Hámori István Péter • Szerkesztőség: 1068 Budapest VI. Városligeti fasor 46-48.

Telefon: 322-1226; 351-7758 • Fax/üzenetregizitő: 351-7758 • E-mail: bdsz@banyasz.hu •

A bányamunkásban megjelent cikkek interneten is hozzáférhetők: www.banyasz.hu • Kiadja a

Nyomdort Kft. • Telefon/fax: 06 29 497-859 • Felelős kiadó: Rabi Ferenc • ISSN 0133-6630